

Uitvoeringstoets Wet handhaving sociale zekerheid

Versie 1.0

Auteurs:

Managementsamenvatting

Deze rapportage geeft de uitkomsten weer van de uitvoeringstoets die VNG Realisatie heeft gedaan op het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid. Deze uitvoeringstoets is uitgevoerd in de periode van juli tot oktober 2023 en is gebaseerd op interviews met 11 gemeenten en samenwerkingsverbanden.

Nut en noodzaak

Gemeenten ondersteunen het belang om bij het handhaven van de Participatiewet rekening te houden met de situatie van de betrokkene en geven aan dat zij dit in de uitvoering ook al waar mogelijk doen. Zij willen misbruik kunnen aanpakken en passend kunnen reageren als de regels onbedoeld worden overtreden. Nagenoeg alle geïnterviewde gemeenten hebben de afgelopen jaren, aanvullende op de huidige wetgeving, in hun lokale beleid en werkprocessen een werkwijze ontwikkeld waarbij zij, als de situatie daarom vraagt, afzien van een sanctie, volstaan met een waarschuwing of de boete dan wel maatregel matigen. Medewerkers uit de uitvoering ervaren hiervoor, zeker met de huidige jurisprudentie, voldoende ruimte. Bovendien hebben veel gemeenten een beweging ingezet gericht op het voorkomen van (onbedoelde) regelovertreding.

De medewerkers vanuit de uitvoering die voor deze uitvoeringstoets geïnterviewd zijn, kunnen met de huidige wetgeving, aangevuld met lokaal beleid en werkprocessen, goed uit de voeten. Zij ervaren de huidige wetgeving dan ook niet als knellend en herkennen nut en noodzaak van de nieuwe wet dan ook niet. Voor zover de nieuwe wet zorgt voor een betere juridische onderbouwing van de huidige door gemeenten ontwikkelde werkwijze, wordt dit door gemeenten ondersteund. Het wetsvoorstel omhelst echter meer dan een aanpassing en bevestiging van de huidige uitvoeringspraktijk. De wet Handhaving sociale zekerheid vraagt om een maatwerkreactie op iedere vastgestelde overtreding van de verplichtingen op basis van een bij wet vastgestelde en geformaliseerde werkwijze. Gemeenten verwachten hiervan potentieel grote uitvoeringsconsequenties.

Tegelijkertijd stellen gemeenten vast dat het vaststellen van opzettelijke overtreding van de regels en grove schuld in de praktijk vaak moeilijk zijn vast te stellen. Dit wordt met dit wetsvoorstel niet anders.

Onduidelijkheden en vragen

Het wetsvoorstel bevat nog een aantal onduidelijkheden en roept vragen op. Ten dele heeft dit te maken met het ontbreken van de lagere regelgeving, waarin zaken die voor de uitvoerbaarheid relevant zijn nog nader uitgewerkt moeten worden. Het is daarom belangrijk dat deze lagere

regelgeving ook getoetst wordt op uitvoerbaarheid en tijdig beschikbaar is voor (de voorbereiding van) de implementatie.

Ook met betrekking tot de samenhang met andere wettelijke kaders leven nog vragen. Zo is doel en inhoud van het toelichtingsgesprek, in relatie tot de zienswijze die in de Awb genoemd wordt, onvoldoende duidelijk. Deze samenhang met andere wettelijke kaders, en ontwikkelingen die hierin plaatsvinden, dient beter aangebracht en verduidelijkt te worden.

Impact

Het wetsvoorstel heeft potentieel grote uitvoeringsconsequenties. De grootste impact is op het personele vlak. Maatwerk dreigt de norm te worden en gemeenten verwachten dat passend handhaven met de voorgestelde afwegingskaders en handhavingsinstrumenten in de praktijk complexer zal worden voor de uitvoering. Medewerkers zullen nog meer dan nu het geval is in iedere situatie inhoudelijk moeten beoordelen en onderbouwen wat een juiste werkwijze is in de betreffende casus. Dit vraagt meer tijd per casus en dus mogelijk ook extra capaciteit. Daarnaast vraagt het deels ook om andere expertise en vaardigheden. Mede vanwege de krappe arbeidsmarkt is dit een belangrijk knelpunt voor gemeenten.

Gemeenten verwachten door het wetsvoorstel ook een toename in het aantal zaken waar bezwaar en beroep op zal volgen. Dit heeft deels te maken met het complexere afwegingskader, maar ook met het genuanceerdere handhavingsinstrumentarium, waardoor sneller discussie kan ontstaan over het passende instrument in een specifieke casus. Ook dit kost extra capaciteit van gemeenten.

Incidenteel moeten gemeenten bij de implementatie van de wet hun lokaal beleid, werkprocessen en werkinstructies aanpassen. Ook moeten gemeenten richting hun inwoners communiceren over de wijzigingen in het wettelijk kader. Ook voor deze punten geldt dat het voor de uitvoerbaarheid van belang is dat andere ontwikkelingen in relatie tot de Participatiewet zoveel mogelijk in samenhang ontwikkeld en geïmplementeerd worden.

Randvoorwaarden en risico's

De belangrijkste randvoorwaarden die uit deze uitvoeringstoets naar voren komen zijn:

- De verschillende wetsvoorstellen die de Participatiewet wijzigen, en bestaande wetgeving, moeten inhoudelijk naadloos op elkaar aansluiten.
- De lagere regelgeving moet tijdig beschikbaar zijn én daarvoor getoetst zijn op uitvoerbaarheid om met de implementatie van de wet te kunnen starten.
- Gemeenten moeten kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerde medewerkers.

- Er moet voldoende financiële ruimte zijn voor het aantrekken van extra medewerkers of het hoger inschalen van functies die met de komst van het wetsvoorstel zwaarder worden.
- Specifiek voor het maatregelenregime geldt dat het wetsvoorstel Participatiewet in balans gelijktijdig (of eerder) in werking moet treden om te voorkomen dat voor handhaving van de geüniformeerde arbeidsverplichtingen twee verschillende kaders gelden.

Daarnaast zijn er ook enkele belangrijke uitvoeringsrisico's benoemd:

- Als de lagere regelgeving te laat beschikbaar komt, kan de implementatie niet tijdig gestart worden en komt de beoogde datum van inwerkingtreding in gevaar.
- Het afwegingskader uit artikel 3.3 van het wetsvoorstel wijkt af van het afwegingskader dat de Awb kent bij het opleggen van een bestuurlijke boete. Waar de Awb uitgaat van een afweging naar ernst van een overtreding, gaat het wetsvoorstel uit van een afweging naar de aard van een overtreding. Dit brengt onduidelijkheden met zich mee voor de uitvoering.
- De (gedeeltelijke) samenloop van het toelichtingsgesprek met de bestaande zienswijzeprocedure zoals vastgelegd in de Awb kan verwarrend zijn voor zowel ambtenaar als betrokkene, daar beiden een ander wettelijk kader kennen. Ook is van belang op te merken dat de zienswijzeprocedure ook schriftelijk kan worden doorlopen dat dit bij het toelichtingsgesprek niet het geval is. Dit beperkt de mogelijkheden van zowel gemeenten als de betrokkene.
- Door het parallel ontwikkelen van verschillende wetten en wetswijzigingen, zonder voldoende oog voor de onderlinge samenhang, dreigt een onuitvoerbaar wettelijk kader te ontstaan met onderlinge tegenstrijdigheden.
- Door de grotere nadruk op maatwerk en de uitgebreidere verantwoordingseisen, bestaat het risico dat daadwerkelijk misbruik moeilijker gehandhaafd kan worden.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
1.1. Achtergrond.....	7
1.2. Doel en vraagstelling.....	8
1.3. Onderzoeksafbakening (scope)	8
1.4. Aanpak	9
1.5. Leeswijzer	11
2. Wet handhaving sociale zekerheid	12
2.1. Huidige situatie.....	12
2.2. Toekomstige situatie	13
2.3. Juridische analyse.....	16
2.4. Samenhangende ontwikkelingen en regelgeving	16
3. Beschrijving processen handhaving Participatiewet.....	18
3.1. Huidige situatie.....	18
3.2. Toekomstige situatie	23
4. Impact voor gemeenten	31
4.1. Structurele impact op de uitvoering	31
4.2. Incidentele impact op de uitvoering	36
5. Conclusies	40
5.1. Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente door de nieuwe regelgeving?	40
5.2. Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?	42
5.3. Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?	45
5.4. Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan deze wijziging van de regelgeving verbonden?.....	45
5.5. Wat zijn de verwachte effecten van de gewijzigde regelgeving?.....	46
5.6. Hoe kunnen veranderingen worden geïmplementeerd en wat zijn de randvoorwaarden en risico's?	46
Bijlage A: Gesprekspartners	49
VNG Realisatie	5

Bijlage B: Juridische analyse	50
-------------------------------------	----

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

Het socialezekerheidsstelsel omvat diverse sociale voorzieningen en diverse sociale verzekeringen waarmee personen die vanwege bepaalde omstandigheden in (financiële) problemen komen kunnen worden ondersteund. Bijvoorbeeld wanneer zij tijdelijk of blijvend geen of onvoldoende inkomen ontvangen door werkloosheid of arbeidsongeschiktheid. Gemeenten voeren een deel van deze sociale voorzieningen uit, namelijk de Participatiewet (financiële bijstand en begeleiding naar werk), de IOAW en de IOAZ. De sociale verzekeringen worden grotendeels uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).

Het ontvangen van een uitkering is een recht, maar er zijn ook regels en verplichtingen aan verbonden voor degene die een beroep doet op deze voorzieningen. Wanneer een bijstandsgerechtigde zich niet houdt aan deze regels en verplichtingen is de verstreckende gemeente bevoegd hierop te handhaven. Dit kan door middel van het opleggen van een boete, maatregel en/of terugvordering. De huidige wetgeving vraagt van gemeenten om strenge handhaving om hiermee de naleving van de verplichtingen te borgen en onterechte verstrekking van uitkeringen zoveel mogelijk te voorkomen.

Het rijk heeft een beweging ingezet die meer ruimte biedt voor maatwerk en oog heeft voor de menselijke maat bij het handhaven van de verplichtingen uit de diverse socialezekerheidswetten. Tegelijkertijd streeft het rijk naar meer uniformiteit in de werkwijze van gemeenten, SVB en UWV als het gaat om handhaving. Om dit te bereiken wordt voorgesteld het huidige stelsel met betrekking tot handhaving en sanctionering te wijzigen middels een overkoepelende wet. Met het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid wordt getracht gemeenten en uitvoeringsorganisaties juridisch meer mogelijkheden te bieden om passend te kunnen handhaven en meer rekening te houden met de situatie van de betrokkene¹ en de achtergrond van de overtreding. Als één van de aanleidingen wordt genoemd dat gemeenten en uitvoeringsorganisaties het huidige wettelijke kader als knellend zouden ervaren. Daarnaast moet het wetsvoorstel zorgen voor meer eenduidigheid in handhaving tussen gemeenten, UWV en SVB om daarmee voor burgers meer inzichtelijk en

¹ Het wetsvoorstel spreekt over 'betrokkene', de Awb en de Participatiewet gebruiken (doorgaans) de term 'belanghebbende'.

transparant te maken hoe de handhaving in de sociale zekerheid eruit ziet, onafhankelijk van welke uitkering wordt genoten.

Het Ministerie van SZW heeft VNG gevraagd om de gemeentelijke uitvoeringsconsequenties van het wetsvoorstel in beeld te brengen. VNG Realisatie heeft deze opdracht uitgevoerd.

1.2. Doel en vraagstelling

Het doel van de uitvoeringstoets is om inzicht te geven in de uitvoeringsconsequenties van het wetsvoorstel voor gemeentelijke organisaties. Daarnaast geeft de uitvoeringstoets aanbevelingen voor een succesvolle implementatie van de gewijzigde regelgeving bij gemeenten.

Om dit te realiseren, richt de uitvoeringstoets zich op zes onderzoeksvragen die VNG Realisatie standaard hanteert bij een uitvoeringstoets. Het ministerie van SZW heeft een aantal aandachtspunten of criteria benoemd die zij wil hanteren bij het vaststellen van de impact op de uitvoering. Deze aandachtspunten worden nagenoeg gedekt door de gehanteerde onderzoeksvragen.

1. Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente bij inwerkingtreding van het wetsvoorstel?
2. Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?
3. Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?
4. Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan het wetsvoorstel verbonden?
5. Wat zijn de verwachte effecten van het wetsvoorstel?
6. Hoe kunnen veranderingen worden geïmplementeerd en wat zijn de randvoorwaarden en risico's?

1.3. Onderzoeksafbakening (scope)

Deze uitvoeringstoets richt zich op de implicaties van het overkoepelende wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid voor de gemeentelijke uitvoering. Hiervoor is gesproken met medewerkers die handhaving in hun takenpakket hebben en managers die verantwoordelijk zijn voor de organisatie van de uitvoeringspraktijk. Een meer beleidsmatige of juridische beoordeling van nut en noodzaak van het wetsvoorstel is geen onderdeel van deze uitvoeringstoets. Signalen vanuit de uitvoering over nut en noodzaak in de gesprekken met gemeenten zijn, voor zover relevant voor de uitvoerbaarheid, wel in de analyse en rapportage betrokken.

De eventuele implicaties van het wetsvoorstel voor andere organisaties dan gemeenten zijn niet in het onderzoek betrokken. Ook de maatschappelijke (on)wenselijkheid van de diverse maatregelen zoals gemeenten die ervaren vallen buiten het bereik van deze uitvoeringstoets.

De uitvoeringstoets richt zich op het in beeld brengen van uitvoeringsconsequenties vanaf het moment dat een overtreding is vastgesteld. Dat is het vertrekpunt van het wetsvoorstel en het onderzoek.

De effecten voor inwoners worden alleen indirect in beeld gebracht, namelijk voor zover deze door medewerkers uit de gemeentelijke uitvoering voorzien worden. Een onderzoek onder inwoners zelf is geen onderdeel van deze uitvoeringstoets.

Voor zover gemeenten knelpunten aan de orde stellen met de huidige werkwijze worden deze meegenomen in de analyse en rapportage.

De kaders voor passend handhaven worden nader uitgewerkt in lagere regelgeving. Deze lagere regelgeving is nog niet beschikbaar en valt daarmee buiten de scope van deze uitvoeringstoets. Deze dient op een later moment nog wel getoetst te worden op uitvoerbaarheid.

De resultaten van de uitvoeringstoets bieden input om te komen tot een succesvolle implementatie van deze maatregelen. Het opstellen van een implementatieplan valt echter buiten het bereik van het onderzoek.

1.4. Aanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van juli tot oktober 2023. De kern van de uitvoeringstoets bestond uit semigestructureerde interviews met diverse gemeenten op basis van een uitgewerkte topiclijst. Dit leverde een beeld op van de impact van het wetsvoorstel in diverse situaties, zodat een effectieve analyse mogelijk was.

Gezien de inhoudelijke samenhang is gelijktijdig met deze uitvoeringstoets de uitvoeringstoets Maatwerk bij terugvordering uitgevoerd. Beide uitvoeringstoetsen zijn begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit vertegenwoordigers vanuit het ministerie van SZW en de VNG. De rol van de begeleidingscommissie bestond uit het begeleiden van het onderzoeksproces, het vaststellen van het plan van aanpak en het beoordelen van de bruikbaarheid van de uitkomsten van het onderzoek en de aanbevelingen voor eventuele vervolgstappen. De inhoudelijke beoordeling van de resultaten van de uitvoeringstoets was geen taak van de begeleidingscommissie.

Het onderzoek bestond uit drie fasen:

- De **inventarisatiefase** was gericht op verkenning en voorbereiding door middel van deskresearch en expertgesprekken. Dit resulteerde in een vastgesteld plan van aanpak, de selectie van gemeenten en de uitwerking van gespreksonderwerpen voor de te houden interviews in een topiclijst. Deze topiclijst is afgestemd met de begeleidingscommissie. Bij de selectie van gemeenten is rekening gehouden met landelijke spreiding, gemeentegrootte, aantal/aandeel werkzoekenden en de wijze waarop de uitvoering is georganiseerd (intern of in de vorm van een samenwerkingsverband). Daarnaast is, vanwege de samenhang, zoveel mogelijk gekozen voor het interviewen van gemeenten die ook deel hebben genomen aan de uitvoeringstoets op het wetsvoorstel Participatiewet in balans.
- In de **analysefase** is met 9 gemeenten en 2 gemeentelijke uitvoeringsorganisaties (die respectievelijk twee en drie gemeenten vertegenwoordigden) een groepsgesprek gevoerd met verschillende medewerkers die in hun werk met de wijzigingen te maken krijgen zoals inkomensconsulenten, werkconsulenten, handhavers, medewerkers die zich bezighouden met terugvorderen van uitkeringen, (juridisch) kwaliteitsmedewerkers en beleidsmedewerkers. In bijlage A is een overzicht van de geïnterviewde partijen opgenomen.
- In de **rapportagefase** zijn de resultaten van de uitvoeringstoets voorgelegd aan de geïnterviewde gemeenten tijdens een klankbordbijeenkomst, waarvoor alle geïnterviewde gemeenten waren uitgenodigd. De resultaten van de uitvoeringstoets zijn tot slot in voorliggende rapportage opgenomen.

In de aanpak is ervoor gekozen om medewerkers van gemeenten te interviewen die in hun dagelijkse uitvoeringspraktijk te maken krijgen met de nieuwe wet. Dit zijn bijvoorbeeld handhavers, inkomensconsulenten of werkconsulenten. Afhankelijk van de verschillende functies van de geïnterviewde medewerkers werd ook de mate en wijze van impact soms verschillend ingeschat. Juist door deze breedte is een zo compleet mogelijk beeld verkregen van de mogelijke uitvoeringsconsequenties van het wetsvoorstel. Naast het uitvoeringsperspectief kan uiteraard ook naar het wetsvoorstel gekeken worden vanuit een meer beleidsmatig of juridisch perspectief. Beleids- of juridische medewerkers zullen mogelijk andere aspecten van het wetsvoorstel van belang achten, maar deze zijn voor deze uitvoeringstoets niet geïnterviewd. Dit betekent dat meer beleidsmatige overwegingen, maar ook juridische analyses van verschillen tussen het (huidige en toekomstige) wettelijke kader en de lokale gemeentelijke praktijk, niet uit deze uitvoeringstoets naar voren komen. Hoewel dit uiteraard ook relevante aspecten van de beoordeling van het wetsvoorstel zijn, is in deze uitvoeringstoets gekeken naar de uitvoeringsconsequenties van het wetsvoorstel.

1.5. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van de huidige situatie met betrekking tot de handhaving van de sociale zekerheid, de aanleiding om te komen tot het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid en de inhoud op hoofdlijnen van dit wetsvoorstel. Hoofdstuk 3 is een nadere beschrijving van de huidige werkwijze van gemeenten en de toekomstige werkwijze zoals het wetsvoorstel dit voorschrijft. In hoofdstuk 4 worden vervolgens structurele impact en de incidentele (implementatie) van het wetsvoorstel beschreven. Hoofdstuk 5 geeft tot slot de conclusies van deze uitvoeringstoets weer, door middel van beantwoording van de onderzoeksvragen.

2. Wet handhaving sociale zekerheid

Het overkoepelende wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid schetst de kaders voor handhaving in de sociale zekerheid voor uitvoeringsorganisaties (SVB en UWV) en gemeenten. Het vertrekpunt van het wetsvoorstel is de situatie waarin een overtreding van verplichting(en) die gelden bij het recht op een uitkering is geconstateerd. Het wetsvoorstel behandelt vervolgens het opleggen van een boete of maatregel en het proces om daarbij tot een zorgvuldige afweging van belangen te komen. Daarnaast behandelt het wetsvoorstel de herziening of intrekking van de uitkering naar aanleiding van een geconstateerde onrechtmatigheid. Het wetsvoorstel behandelt *niet* de verplichtingen en de vraag wanneer er sprake is van een onrechtmatigheid. Deze blijven onderdeel van de individuele socialezekerheidswetten, waarbij voor de gemeenten de Participatiewet leidend is en blijft.

Dit hoofdstuk beschrijft op hoofdlijnen de huidige situatie voor gemeenten op deze punten. Vervolgens wordt de toekomstige situatie voor gemeenten beschreven zoals voorgeschreven in het wetsvoorstel. Daarna volgt de juridische analyse. Tot slot wordt ingegaan op samenhangende regelgeving en ontwikkelingen.

2.1. Huidige situatie

Het aantal uitkeringen op basis van de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)² bedraagt 388.000 (stand juni 2023, bron: CBS). Gemeenten hebben de taak erop toe te zien dat huishoudens die zijn aangewezen op deze uitkeringen de regels en verplichtingen die hierbij gelden naleven en hierbij te handhaven als dat nodig is.

Op grond van de Participatiewet gelden voor bijstandsgerechtigden de inlichtingenplicht en diverse meewerkverplichtingen.

² Voor de leesbaarheid zal in het vervolg enkel worden verwezen naar de Participatiewet. Daarmee wordt dan ook op de IOAW en IOAZ gedoeld.

Inlichtingenplicht (boeteregime)

De inlichtingenplicht is vastgelegd in artikel 17, eerste lid van de Participatiewet. Bijstandsgerechtigden zijn verplicht mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op de bijstand. Wanneer er iets verandert in de situatie van de bijstandsgerechtigde is deze verplicht dit te melden bij de gemeente. De Participatiewet biedt gemeenten het instrumentarium voor een reactie op een geconstateerde overtreding. De procedurele waarborgen die gelden bij het opleggen van een bestuurlijke boete zijn vastgelegd in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Meewerkverplichtingen (maatregelenregime)

De Participatiewet kent diverse meewerkverplichtingen: arbeidsverplichtingen, de re-integratieplicht, de tegenprestatie, de identificatieplicht en medewerkingsplichten zoals medewerking aan een onderzoek of een huisbezoek. De regels voor het verlagen van de bijstand zijn voor wat betreft de geüniformeerde arbeidsverplichtingen landelijk vastgelegd in de Participatiewet. Voor de overige meewerkverplichtingen zijn deze regels door gemeenten zelf vastgelegd in lokale verordeningen. De procedure om tot een afgewogen oordeel te komen is door gemeenten eveneens vastgelegd in lokale verordeningen.

In hoofdstuk 3 zijn de huidige regels en werkwijze met betrekking tot boetes en maatregelen nader beschreven.

2.2. Toekomstige situatie

In deze paragraaf is op basis van de 7 w's (wat, waarom, op welke wijze, wie, waar, wanneer en met welke middelen) een beschrijving gemaakt van de toekomstige situatie na inwerkingtreding van de Wet handhaving sociale zekerheid. Deze beschrijving is opgesteld op basis van de wettekst en de memorie van toelichting (MvT) zoals deze op 11 juli 2023 beschikbaar zijn gesteld.

Wat

Er wordt met het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid gekozen voor één uniform handhavingskader voor alle socialezekerheidswetten. Dit wetsvoorstel maakt een einde aan het bestaande handhavingsregime van het boete- en maatregelenstelsel binnen (onder andere) de Participatiewet, de IOAW en IOAZ. Deze wetten worden met dit wetsvoorstel dan ook op punten gewijzigd.

Waarom

Het rijk wil dat er in handhavingspraktijk (meer) maatwerk wordt toegepast, rekening houdend met de situatie van de betrokkene. Daarnaast wil het rijk zorgen voor meer duidelijkheid en transparantie voor betrokkenen die te maken hebben met meerdere socialezekerheidswetten. In de Memorie van Toelichting wordt aangegeven dat de huidige wetgeving en regels ingewikkeld zijn. Betrokken inwoners begrijpen niet altijd goed wat er van hen wordt verwacht. Bovendien verschillen de regels per en verschillen per socialezekerheidswet. Dit vraagt veel van de zelfredzaamheid van inwoners. Een onbedoelde fout is snel gemaakt. Automatisch een boete opleggen bij regelovertreding is in deze gevallen niet wenselijk, aldus het rijk. Het rijk heeft het beeld dat gemeenten wel inzetten op passend handhaven maar de huidige wetgeving als te knellend ervaren. De mogelijkheden die de wet biedt voor maatwerk worden onvoldoende benut. Dit alles kan leiden tot onevenredig harde uitkomsten voor een betrokkene. Met dit wetsvoorstel wil het rijk meer eenduidigheid in wetgeving realiseren, bestuursorganen meer mogelijkheden bieden om maatwerk toe te passen en meer sancties voorkomen.

Op welke wijze

Om dit te realiseren introduceert het wetsvoorstel een toelichtingsgesprek in het werkproces van gemeenten, SZW en UWV bij de voorbereiding van het opleggen van zowel boetes als maatregelen. Daarnaast wordt het handhavingsinstrumentarium voor overtreding van de inlichtingenplicht uitgebreid en voor overtreding van de meewerkverplichtingen gewijzigd. Ook het afwegingskader om te komen tot een passende boete of maatregel wordt op onderdelen aangepast. Vervolgens komt er een strikter onderscheid tussen zaken die in principe onder het strafrecht vallen en zaken waar het bestuursrecht meer voor de hand ligt. Tot slot wordt de terugkijktermijn aangepast: er wordt een terugkijktermijn van vijf jaar gehanteerd. Dit houdt in dat uitkeringen tot maximaal vijf jaar terug herzien mogen worden.

De kaders voor vaststelling van (onder andere) de boetehoogte worden nader uitgewerkt in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). De kaders voor het uitvoeren van een opgelegde bestuurlijke boete (kunnen) worden uitgewerkt in een ministeriële regeling. Daarnaast worden er bij AMvB regels opgesteld over de toepassing van maatregelen en kunnen er ook nadere regels worden opgesteld met betrekking tot de schriftelijke waarschuwing. Deze lagere regelgeving is nog niet beschikbaar en valt daarmee buiten de scope van deze uitvoeringstoets. Deze dient op een later moment nog wel getoetst te worden op uitvoerbaarheid.

Wie

De uitvoering van de Participatiewet, en dus ook de handhaving daarvan, ligt bij gemeenten. Gemeenten werken soms samen in regionale samenwerkingsverbanden of gezamenlijke uitvoeringsorganisaties. Ook hebben gemeenten soms onderdelen van de uitvoering uitbesteed aan andere partijen. Naast gemeenten zijn er ook andere instanties die socialezekerheidswetten uitvoeren, te weten het UWV en de SVB.

Waar

De uitvoering van de Participatiewet is gedecentraliseerd naar gemeenten. Dit betekent dat elke gemeente in Nederland verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Participatiewet, binnen de kaders van deze wet. De Wet handhaving sociale zekerheid wordt hieraan toegevoegd omdat de handhaving van de Participatiewet na inwerkingtreding van het wetsvoorstel hierin wordt geregeld.

Wanneer

De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel is 1 januari 2025. Uit de uitkomsten van deze uitvoeringstoets moet onder andere blijken of deze ingangsdatum haalbaar is. Uiteraard zal hiervoor tijdig de lagere regelgeving beschikbaar moeten zijn.

Met welke middelen

Het Ministerie van SZW dient als stelselverantwoordelijke te zorgen voor voldoende middelen voor de uitvoering van het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid. Middelen die gemeenten nodig hebben voor de uitvoering van de wet moeten uit het Gemeentefonds komen. Gemeenten moeten kosten maken voor de implementatie van de Wet handhaving sociale zekerheid. Daarnaast kan het zijn dat de structurele uitvoeringskosten van gemeenten hoger of lager worden door het wetsvoorstel. Het is belangrijk dat het Ministerie van SZW, gemeenten in dat geval van voldoende financiële middelen voorziet. In deze uitvoeringstoets wordt geanalyseerd welke kostencomponenten van belang zijn voor de berekening van deze uitvoeringskosten. De daadwerkelijke berekening van de uitvoeringskosten valt buiten de scope van deze uitvoeringstoets. Hiervoor zal een afzonderlijk Artikel 2 Fw -onderzoek uitgevoerd moeten worden.

2.3. Juridische analyse

Het wetsvoorstel bestaat uit twee delen. Het bevat in hoofdstuk 1 tot en met 5 artikelen die tezamen de inhoud van de nieuwe Wet handhaving sociale zekerheid vormen. In hoofdstuk 7 (6)³ worden vervolgens de wijzigingen die deze nieuwe wet teweegbrengt in de verschillende sectorwetten verwerkt. Voor gemeenten zijn de wijzigingen van de Participatiewet van belang. Er worden immers onderdelen geregeld in de Wet handhaving sociale zekerheid die vooralsnog in de Participatiewet staan.

Voor deze uitvoeringstoets is een juridische analyse (overzicht) gemaakt van de wijzigingen die in de artikelen van de Participatiewet worden doorgevoerd door het wetsvoorstel. Deze analyse is opgenomen in bijlage B van deze rapportage. Hier wordt in tabelvorm de huidige Participatiewet vergeleken met de toekomstige wetstekst. De (verdere) tekst van het wetsvoorstel is eveneens opgenomen in deze bijlage.

2.4. Samenhangende ontwikkelingen en regelgeving

Enkele recente en nog lopende ontwikkelingen hangen in meer of mindere mate samen met het wetsvoorstel:

- Vanuit het wetsvoorstel Breed Offensief zijn per 1 januari en 1 juli 2023 maatregelen in werking getreden. Het betreft wijzigingen van onder andere de Participatiewet en deze zijn erop gericht om mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen en te houden.
- Het programma Participatiewet in Balans, met als onderdeel het wetsvoorstel Participatiewet in balans, is gericht op het versterken van de toepassing van maatwerk bij de uitvoering van de Participatiewet. Het wetsvoorstel bevat ruim twintig concrete maatregelen die in de wet worden doorgevoerd. Deze hangen deels samen met handhaving. Daarnaast wordt in twee sporen ook gewerkt aan lange termijnmaatregelen en aan het versterken van de expertise en vaardigheden van medewerkers die in de uitvoering van de Participatiewet werkzaam zijn.
- Het initiatiefwetsvoorstel Maatwerk bij terugvordering. Deze initiatiefwet wil gemeenten, het UWV en de SVB meer mogelijkheden geven om af te zien van terugvordering van een uitkering of deze terugvordering te matigen.

³ Dit is in het wetsvoorstel zoals het ter consultatie lag hoofdstuk 7. Het ministerie van SZW heeft bij navraag aangegeven dit te gaan vernummen naar hoofdstuk 6.

- Het wetsvoorstel Versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het wetsvoorstel bevat aanpassingen om de menselijke maat in het bestuurs(proces)recht te vergroten en de overheid meer 'responsief' te maken.
- Naast bovengenoemde ontwikkelingen die meer direct raken aan het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid is er bijvoorbeeld ook nog het wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein (WAMS). Dit wetsvoorstel wil gemeenten wettelijke mogelijkheid geven om te komen tot gecoördineerde aanpak voor mensen of gezinnen met meerdere problemen. Hoewel dit inhoudelijk niet direct raakt aan het voorliggende wetsvoorstel, leidt het tot wijzigingen in de uitvoering die in veel, met name kleinere, gemeenten bij dezelfde medewerkers terechtkomen.

Met betrekking tot de uitvoeringsconsequenties van de bovengenoemde wetsvoorstellen zijn of worden afzonderlijke uitvoeringstoetsen door VNG Realisatie uitgevoerd.

De gemeenten die zijn geïnterviewd kunnen de impact van de samenloop van deze wetsvoorstellen nog niet exact overzien, ook omdat veel nog niet bekend is. Zij verwachten dat de uitvoering van deze wetsvoorstellen gezamenlijk behoorlijke meer tijd en andere expertise vraagt van de uitvoerende medewerkers Werk en Inkomen, voornamelijk door meer maatwerk, het nodige meer intercollegiaal casusoverleg en meer taken in de werkprocessen. Gemeenten vragen aandacht voor de uitvoeringsconsequenties die deze stapeling van wetsvoorstellen heeft voor de gemeentelijke teams op het gebied van werk en inkomen.

3. Beschrijving processen handhaving Participatiewet

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige werkwijze van gemeenten bij handhaving van de Participatiewet en de toekomstige werkwijze op basis van het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid.

3.1. Huidige situatie

Deze paragraaf beschouwt de huidige situatie door een nadere beschrijving van de huidige regelgeving en een beschrijving van de uitvoeringspraktijk van gemeenten.

Bij de handhaving van de inlichtingenplicht en de meewerkverplichtingen werken handhavers, consulenten inkomen, consulenten werk, juristen en soms ook sociale recherche onderling nauw samen. Sommige gemeenten beschikken over een of enkele speciale boete- of maatregelenambtenaren. Hoe de taken na signalering van een overtreding verdeeld zijn, varieert tussen gemeenten. Vaak richten handhavers zich op het onderzoek naar aanleiding van signalen en adviseren zij over vervolgstappen. Bij overtreding van de inlichtingenplicht bereidt veelal de inkomensconsulent of de boeteambtenaar het besluit voor. Er zijn ook gemeenten waar de inkomensconsulent of de boeteambtenaar ook het gehele onderzoek zelf oppakken. Handhaving is dan alleen in beeld als er aanvullend onderzoek nodig is. Bij overtreding van de meewerkverplichtingen hebben meestal de werkconsulenten de taak het onderzoek en de beoordeling op te pakken.

Inlichtingenplicht (boeteregime).

De regels en de procedure die gemeenten nu dienen te volgen nadat een overtreding van de inlichtingenplicht is vastgesteld, zijn vastgelegd in de Participatiewet en de Awb. De procedure bestaat globaal uit de volgende stappen:

Vaststellen van de ernst van de overtreding op basis van de hoogte van het (netto) benadelingsbedrag⁴.

Opmaken van een boeterapport (verplicht bij een benadelingsbedrag vanaf 340 euro).

Toesturen van het rapport aan betrokkene met uitnodiging voor een zienswijze (verplicht bij een benadelingsbedrag vanaf 340 euro; onder 340 euro is het voeren van een zienswijzeprocedure een bevoegdheid).

Zienswijze. Bij het voornemen om een boete op te leggen, wordt de betrokken inwoner in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. Hierbij wordt een beeld gevormd van de mate van verwijtbaarheid, dringende redenen en bijzondere omstandigheden. De zienswijze is vormvrij en kan zowel schriftelijk als mondeling plaatsvinden. In de huidige praktijk vindt de zienswijzeprocedure vaak schriftelijk plaats. Diverse gemeenten gebruiken de zienswijze ook om de regels nog eens toe te lichten.

Vaststellen van de sanctie (op basis van de ernst van de overtreding, verwijtbaarheid en omstandigheden van de uitkeringsontvanger en het gezin).

- De gemeente moet in principe een bestuurlijke boete opleggen.
- In sommige gevallen volstaat een schriftelijke waarschuwing.⁵
- De boete is in principe gelijk aan het bedrag dat de inwoner ten onrechte aan bijstand ontving: het netto benadelingsbedrag. De gemeente moet echter rekening houden met de ernst van de overtreding (hoogte van het benadelingsbedrag), de mate van verwijtbaarheid (opzet, grove schuld, normale verwijtbaarheid, verminderde verwijtbaarheid) en de omstandigheden waaronder de inlichtingenplicht is overschreden. Afhankelijk hiervan is de hoogte van de

⁴ Bij het overtreden van de inlichtingenplicht wordt een strafrechtelijk traject in principe alleen gevolgd als sprake is van een benadelingsbedrag van € 50.000 of meer. Ook als het benadelingsbedrag lager is dan € 50.000 kan het dossier overgedragen worden aan het OM als op voorhand vaststaat dat de boete niet of slechts in geringe mate geïnd kan worden. Verder kan wanneer er sprake is van opzettelijke overtreding met een benadelingsbedrag lager dan € 50.000,- gecombineerd met een of meer (andersoortige) strafbare feiten een strafrechtelijk procedure volgen.

⁵ Volgens de huidige wetgeving kan een schriftelijke waarschuwing worden gegeven bij een zeer klein of geen benadelingsbedrag (nul fraude) of als de betrokkene uit eigen beweging alsnog binnen een redelijke termijn de juiste inlichtingen verstrekt, terwijl de schending nog niet was geconstateerd. De waarschuwing kan slechts eenmaal worden gegeven in een periode van twee jaar. Als er in een periode van twee jaar voorafgaand aan de schending van de inlichtingenplicht al een boete of waarschuwing is opgelegd, kan niet meer worden volstaan met het geven van een waarschuwing. In dat geval moet meteen een bestuurlijke boete worden opgelegd.

boete 100%, 75%, 50%, 25% van het benadelingsbedrag. Als er geen verwijtbaarheid is of er zijn dringende redenen dan mag het college afzien van een boete. In principe mag het college uitgaan van 'normale verwijtbaarheid' (50%). Bij geen of verminderde verwijtbaarheid ligt de bewijslast bij de inwoner. Bij opzet of grove schuld ligt de bewijslast bij het college.

Schriftelijke mededeling aan de betrokkene bij een waarschuwing.

Opmaak en versturen van de beschikking bij een boete.

Invorderen van de boete. Bij invordering van de boete kan deze vervolgens worden afgestemd worden op de persoonlijke omstandigheden en de (fictieve) financiële draagkracht van de betrokkene (kan de inwoner de boete binnen redelijke termijnen betalen?).

Behandelen van eventueel bezwaar.

Meewerkverplichtingen (maatregelenregime)

De regels en de procedures die gemeenten nu dienen te volgen nadat een overtreding van de meewerkverplichtingen is vastgesteld, zijn vastgelegd in de Participatiewet en gemeentelijke verordeningen. De regels en de procedures kunnen deels dus per gemeente verschillen. Veelal geldt de volgende werkwijze:

Vaststellen van de ernst van de gedraging.

Zienswijze. Voordat een maatregel wordt opgelegd, wordt de belanghebbende in principe in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. Hierbij wordt een beeld gevormd van de mate van verwijtbaarheid, dringende redenen en bijzondere omstandigheden. Afhankelijk van de gemeente wordt in specifieke situaties afgezien van een zienswijze. Diverse gemeenten gebruiken de zienswijze ook om de regels nog eens toe te lichten.

Vaststellen van de maatregel:

- De gemeente moet in principe een maatregel opleggen: een tijdelijke of blijvende, gedeeltelijke of gehele verlaging van de uitkering.
- Ontbreekt elke vorm van verwijtbaarheid, dan mag de gemeente ervoor kiezen om géén maatregel op te leggen.

- De gemeente heeft de mogelijkheid een waarschuwing te geven. De waarschuwing kan voorafgaan aan een maatregel waarbij de bijstand wordt verlaagd.
- De gemeente moet rekening houden met de persoonlijke omstandigheden van de bijstandsgerechtigde.
- Voor een aantal arbeidsverplichtingen zijn de maatregelen geüniformeerd (deze gelden voor alle gemeenten) en zijn vastgelegd in artikel 18 van de Participatiewet. Het niet voldoen aan deze geüniformeerde arbeidsverplichtingen leidt tot een verlaging van de bijstand van 100% voor de duur van ten minste een maand en maximaal drie maanden (afhankelijk van lokaal beleid).
- De maatregelen bij het niet naleven van de overige (niet geüniformeerde) meewerkverplichtingen zijn afhankelijk van lokaal beleid en vastgelegd in een gemeentelijke verordening, met aanvullend mogelijk nog beleidsregels of werkinstructies (categorieën in hoogte en duur van de maatregel). De omschrijving van de verplichting en de hoogte van de maatregel kunnen dus per gemeente verschillen.

Schriftelijke mededeling. Als het college afziet van een maatregel op grond van dringende redenen, wordt de betrokkene hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.

Opmaak en versturen van het besluit bij een op te leggen maatregel.

De verlaging van de uitkering kan gespreid over maximaal drie maanden worden ingehouden.

Behandelen van eventueel bezwaar.

De gemeenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek willen bewuste overtreding en misbruik zoveel mogelijk opsporen en sanctioneren en passend reageren als iemand onbedoeld een fout maakt. Gemeenten hebben nadrukkelijk oog voor de situatie van de betrokkene en passen hier hun reactie bij overtreding op aan. Die mogelijkheid biedt de huidige wet en de jurisprudentie die is opgebouwd op het gebied van handhaving van de Participatiewet. De menselijke maat (evenredigheid) is sinds een paar jaar speerpunt binnen de rechtsspraak. Rechters hebben steeds vaker oog voor de situatie van de betrokken inwoner en het huishouden. Besluiten van gemeenten worden uitvoeriger getoetst.

Boetes en maatregelen worden in de praktijk als uiterst middel gezien. Bij het overtreden van de inlichtingenplicht leggen de meeste gemeenten wel boetes op, maar wordt vaak ook afgezien van een boete of volstaan met een waarschuwing omdat verwijtbaarheid niet aan de orde is of omdat

verwijtbaarheid niet kan worden aangetoond. Gemeenten geven aan dat het opzettelijk overtreden van de verplichtingen, grove schuld en misbruik in de praktijk heel moeilijk is vast te stellen.

Gemeenten zijn terughoudend met het opleggen van een maatregel. Maatregelen worden veelal niet opgelegd vanwege de omstandigheden of omdat het niet nakomen van de meewerkverplichtingen niet verwijtbaar was. Nalatig gedrag is veelal geen kwestie van onwil maar is vaker het gevolg van een veelvoud van problemen, aldus gemeenten. Zij houden hier rekening mee. Diverse gemeenten geven bovendien aan dat een maatregel vaak contraproductief te vinden. Het leidt tot meer problemen wat de stap naar participatie alleen maar moeilijker maakt.

Voorkomen van sancties

Tegen deze achtergrond maken diverse gemeenten daarom juist een beweging richting het stimuleren van naleving en het voorkomen: bijstandsgerechtigden helpen om zich aan de soms ingewikkelde regels te houden en problemen door onbedoelde overtreding van regels voorkomen.

Gemeenten geven op diverse manieren uitvoering aan het voorkomen van overtredingen. Ten eerste door goede informatievoorziening. Gemeenten besteden veel tijd, energie en aandacht aan het informeren van inwoners en bijstandsgerechtigden over de verplichtingen die gelden binnen de Participatiewet. Zij worden uitgebreid geïnformeerd in de voorfase. Informatievoorziening is een structureel onderdeel van het werkproces werk en inkomen. Ook op de gemeentelijke website is informatie te vinden over de verplichtingen. Vaak is hier ook een formulier beschikbaar voor het doorgeven van wijzigingen in de situatie van de betrokken inwoner. De meeste gemeenten waarmee is gesproken, informeren bijstandsgerechtigden zowel bij de aanvraag van de uitkering (schriftelijke informatie) als persoonlijk bij het start- of intakegesprek. Een aantal gemeenten informeert ook periodiek tijdens de uitkeringsperiode. Sommige gemeenten werken daarnaast met nieuwsbrieven en informatiemappen, ook in andere talen. Ook tijdens de zienswijze worden de regels nogmaals uitgelegd.

Naast het goed informeren van bijstandsgerechtigden proberen klantmanagers of consultants werk en inkomen zoveel mogelijk in gesprek te zijn met hen, als de beschikbare capaciteit dit toelaat. Tijdens de gesprekken worden realistische stappen en activiteiten richting participatie benoemd en worden bijstandsgerechtigden gemotiveerd om deze stappen na te komen. Als tijdens deze gesprekken blijkt dat de bijstandsgerechtigde een of meerdere verplichtingen onbedoeld niet is nagekomen worden de regels nogmaals uitgelegd en wordt besproken wat de gevolgen kunnen zijn van een overtreding. Op die manier kunnen problemen vaak voorkomen worden. Consultants en klantmanagers vinden het opleggen van een boete of maatregel in die situaties contraproductief. Zij willen de vertrouwensband niet verstoren omdat dit op de langere termijn meer zal opleveren.

3.2. Toekomstige situatie

Het vertrekpunt van de toekomstige situatie is de vaststelling en rapportage van een overtreding van de inlichtingenplicht of een van de meewerkverplichtingen. Het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid legt een uniforme procedure vast (voor gemeenten, SVB en UWV) voor zowel het opleggen van een boete alsook het opleggen van een maatregel. In deze paragraaf worden achtereenvolgens de volgende onderdelen van het nieuwe wetsvoorstel besproken: het toelichtingsgesprek, voor zowel het boeteregime als het maatregelenregime de handhavingsinstrumenten en het afwegingskader en tenslotte de terugkijktermijn.

Toelichtingsgesprek

Het wetsvoorstel introduceert een zogenaamd toelichtingsgesprek, als eerste stap in het werkproces van zowel een boete- als maatregentraject. Het gaat om een gesprek na onderzoek en aan de hand van een opgestelde rapportage. De Memorie van Toelichting geeft aan dat het toelichtingsgesprek aansluit bij de huidige zienswijze bij een bestuurlijke boete zoals deze opgenomen is in de Awb⁶. Voor gemeenten is het niet geheel duidelijk of het voorgestelde toelichtingsgesprek de zienswijzeprocedure daarmee vervangt.

⁶ Art. 5:50, eerste lid, Awb.

In onderstaande tabel zijn de overeenkomsten en verschillen tussen het toelichtingsgesprek en de huidige zienswijze op een rij gezet.

Toelichtingsgesprek versus Zienswijze	
Toelichtingsgesprek	Zienswijze
Vastgelegd in het wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid. De zienswijzeprocedure in de Awb blijft van kracht.	Vastgelegd in de Awb bij het voornemen tot het opleggen van een bestuurlijke boete. Lokaal beleid bij het voornemen tot het opleggen van een maatregel.
Het betreft uitdrukkelijk een gesprek. Het gesprek kan telefonisch, digitaal of in persoon plaatsvinden.	De zienswijze kan mondeling of schriftelijk gevraagd worden.
Uitnodiging verplicht bij een voorgenomen bestuurlijke boete van meer dan € 340,-. Bevoegdheid bij een boete tot € 340,-, afhankelijk van nut en noodzaak.	Idem
Ook bij het voornemen een maatregel op te leggen is het college verplicht de betrokkene uit te nodigen voor een gesprek.	De zienswijze als onderdeel van de maatregelenprocedure is lokaal beleid en veelal vastgelegd in een gemeentelijke verordening.
Ook als het college niet voornemens is een boete of maatregel op te leggen heeft zij de bevoegdheid een toelichtingsgesprek aan te bieden. Het gesprek heeft dan vooral een preventief karakter.	Zonder voornemen tot het opleggen van een boete of maatregel is een zienswijze niet aan de orde.

De betrokkene kan toelichten wat er is misgegaan en onder welke omstandigheden. Het college voert het gesprek over de verplichtingen die aan de uitkering verbonden zijn en licht toe hoe daaraan in de toekomst voldaan kan worden.	De betrokkene kan zijn zienswijze kenbaar maken. In de praktijk lichten gemeenten de verplichtingen binnen de Participatiewet tijdens het gesprek toe.
Voorafgaand aan het gesprek moet een rapport worden opgemaakt van de overtreding en overhandigd worden aan de betrokkene.	Idem als het gaat om een bestuurlijke boete. Voor wat betreft een maatregel is dit lokaal beleid. Dat zal mogelijk verschillen per gemeente.
Het college moet bij de uitnodiging tot een gesprek aangeven dat de betrokkene zelf beslist welke informatie hij in een toelichtingsgesprek wel en niet wil delen (cautie). De betrokkene is niet verplicht om op de uitnodiging in te gaan of informatie te delen.	Bij mondelinge zienswijze ('verhoor') is cautie verplicht. Ook bij een schriftelijke zienswijze wordt de cautie doorgaans gegeven.

Afgaande op de gesprekken met gemeenten is de verwachting dat introductie van een toelichtingsgesprek zoals wordt voorgesteld impact zal hebben op de uitvoering:

- Het toelichtingsgesprek is uitdrukkelijk een gesprek. Een schriftelijke variant is niet toegestaan. In de huidige praktijk vindt de zienswijze vaak wel schriftelijk plaats. Een mondeling toelichtingsgesprek vraagt meer inspanning van alle betrokkenen.
- Diverse gemeenten gaan al in gesprek met de betrokkene voordat een rapport is opgemaakt. Het toelichtingsgesprek vindt ná rapportage plaats. Dat betekent dat er twee gesprekken gevoerd zouden moeten worden.
- Het toelichtingsgesprek is mede gericht op het voorkomen van een overtreding in de toekomst. Dat is structureel intensiever dan het informeren van betrokkenen over de regels zoals dat nu bij de zienswijze plaatsvindt.
- Er worden meer gesprekken verwacht. Ook als het college niet voornemens een boete of maatregel op te leggen heeft zij de bevoegdheid de betrokkene uit te nodigen voor een gesprek hierover. Het gesprek heeft dan vooral tot doel verdere overtredingen te voorkomen door tijdig bij te sturen. Daarnaast zal ook bij de voorbereiding van een op te leggen maatregel altijd een toelichtingsgesprek gevoerd moeten worden.

Inlichtingenplicht (boeteregime)

Handhavingsinstrumenten

Het wetsvoorstel introduceert uniforme handhavingsinstrumenten bij overtreding van de inlichtingenplicht, oplopend in zwaarte. Voor gemeenten betekent dit juridisch een uitbreiding van de huidige mogelijkheden:

- *Afzien van een sanctie.* Op het moment dat iemand een fout maakt en dit uit zichzelf binnen een redelijke termijn meldt, is het voldoende om de onrechtmatigheid te herstellen middels een terugvordering van het te veel ontvangen bedrag. Afzien van een sanctie kan in de huidige situatie alleen als de inwoner heeft kunnen onderbouwen dat er geen sprake is van verwijtbaarheid. Deze wijziging geeft gemeenten juridisch meer ruimte om geen boete op te leggen.
- *Een schriftelijke waarschuwing.* In bepaalde situaties hebben gemeenten deze mogelijkheid ook nu al.
- *Een voorwaardelijke boete.* Deze optie is nieuw. Het college kan besluiten dat de boete wel wordt opgelegd maar niet wordt uitgevoerd onder de voorwaarde dat binnen een tijdsbestek van twee jaar niet nogmaals dezelfde of een soortgelijke overtreding begaan wordt.
- *Een bestuurlijke boete.* De bestuurlijke boete blijft een mogelijke sanctie. Echter, de koppeling met het benadelingsbedrag verdwijnt. Er wordt een boetesystematiek met twee standaard boetebedragen geïntroduceerd. Voor gevallen waarin sprake is van een fout of waarin persoonlijke omstandigheden de verwijtbaarheid van de overtreding minimaliseren, geldt het lage boetebedrag. Voor gevallen waarin gesproken kan worden over misbruik geldt het hoge boetebedrag. Afhankelijk van de omstandigheden en persoonlijke situatie van de inwoner, kan de boete verhoogd of verlaagd worden. De kaders voor het bepalen van de exacte boetehoogte in een concreet geval zullen bij algemene maatregel van bestuur ingevuld worden.

Afwegingskader

Het wetsvoorstel introduceert daarnaast een uniform afwegingskader om een passende sanctie te bepalen:

- Nieuw is 'de aard van de gedraging' (wat is er precies voorgevallen?). Gemeenten krijgen hiermee de mogelijkheid in het geval de overtreding berust op een onbedoelde fout of het verkeerd begrijpen van de verplichting, hierop passend te handhaven. Bijvoorbeeld door in het toelichtingsgesprek de regels nog eens uit te leggen en geen boete op te leggen of te volstaan met een waarschuwing. Het handhavingskader van de huidige zienswijze zoals dit is vastgelegd in de Awb blijft echter ongewijzigd van kracht. Hier geldt dat dat de gemeente kijkt naar de *ernst* van de overtreding (hoogte van het benadelingsbedrag). Voor gemeenten is onduidelijk hoe beide wettelijke kaders samenhangen en of zij beide factoren in de afweging moeten meewegen.

- De overige afwegingsfactoren komen overheen met de huidige situatie voor gemeenten, namelijk: de feitelijke omstandigheden, de mate van verwijtbaarheid van de betrokkene, de eventuele verwijtbaarheid van het college en bijzondere persoonlijke omstandigheden die spelen op het moment van het nemen van het besluit.
- In het geval van vervalste documenten, structureel verzwegen inkomsten of opzettelijke overtreding/grove schuld zal in principe altijd een boete worden opgelegd.

Ernstige misdragingen

Ernstige misdragingen jegens een ambtenaar worden in principe in het strafrecht opgepakt. Als dat niet wenselijk is of als het OM niet besluit te vervolgen kan het college alsnog een boete opleggen. Ook situaties waar het benadelingsbedrag hoger is dan 50.000 euro worden in principe naar het strafrecht overgedragen. Dat geldt nu ook al.

Recidiveregeling

Bij het vaststellen van de boete verdwijnt de koppeling met het benadelingsbedrag. De boete is maatwerk. Bij het vaststellen van de boete kan in het geval van recidive een verhoging met ten hoogste 50% ten opzichte van de eerdere boete worden toegepast. Afhankelijk van de omstandigheden kan een lager percentage worden gehanteerd of van toepassing worden afgezien. Bij het bepalen of sprake is van recidive wordt een terugkijktermijn van 5 jaar gehanteerd.

Benadelingsbedrag

Het wetsvoorstel gaat uit van een bruto benadelingsbedrag voor alle socialezekerheidswetten. Het benadelingsbedrag is in de bestaande Participatiewet echter het nettobedrag dat te veel of ten onrechte is ontvangen. In de IOAW en IOAZ gaat het wel om het brutobedrag dat te veel of ten onrechte is ontvangen.

De voorgestelde procedure bij overtreding van de inlichtingenplicht is globaal als volgt:

Vaststellen van de hoogte van het (bruto) benadelingsbedrag.

Toesturen van rapport aan betrokkene met uitnodiging voor toelichtingsgesprek.

Toelichtingsgesprek: toelichting geven op de verplichtingen en bespreken van mogelijkheden tot voorkomen in de toekomst, zienswijze vragen, hoor- en wederhoor toepassen.

Vaststellen of er aanwijzingen zijn voor misbruik⁷?

Vaststellen van de aard van de overtreding en de feitelijke omstandigheden

Vaststellen van de mate van verwijtbaarheid van de inwoner.

Vaststellen van de eventuele verwijtbaarheid van de gemeente.

Vaststellen gevolgen van de persoonlijke omstandigheden inwoner bij nemen van het besluit.

Bestuursrecht of strafrecht?

Bepalen van de zwaarte van de sanctie: geen sanctie, waarschuwing, voorwaardelijke boete, boete.

Bij boete, bepalen van de hoogte van de boete, afhankelijk van de aard, mate van verwijtbaarheid en persoonlijke omstandigheden.

Opmaken en sturen van de beschikking.

Invorderen van de boete.

Behandelen van eventueel bezwaar.

Meewerkverplichtingen (maatregelenregime)

Ook voor een reactie op een geconstateerde overtreding van de diverse meewerkverplichtingen geldt met het wetsvoorstel een uniform kader en werkwijze:

- Het toelichtingsgesprek wordt ook bij de voorbereiding van een reactie op deze overtredingen een vast onderdeel in de voorbereiding.

⁷ Wanneer sprake is van 'niet ingelicht over structureel ontvangen inkomen of wijziging van vermogen, opzettelijk overtreding van de inlichtingenplicht of grove schuld of strafrechtelijke overtredingen wordt een (voorwaardelijke) boete opgelegd.

- Het wetsvoorstel bevat vier categorieën van maatregelen, oplopend in zwaarte. Ook voor de duur van de maatregelen creëert het wetsvoorstel vier categorieën. Dit is voor gemeenten deels een wijziging, met name voor wat betreft de uniforme arbeidsverplichtingen.
- Bij de afweging dient de gemeente precies vast te stellen wat de ernst van de overtreding is, onder welke omstandigheden de overtreding heeft plaatsgevonden, in welke mate de overtreding de betrokkene verweten kan worden, wat de eventuele verwijtbaarheid van het college is en welke bijzondere omstandigheden er zijn bij het nemen van het besluit.
- De mogelijkheid om af te zien van een maatregel en de bevoegdheid om een waarschuwing te geven. Dit is nu ook al mogelijk.
- Recidive: bij het bepalen of sprake is van recidive wordt een terugkijkt termijn van 12 maanden gehanteerd. Dit is gelijk aan de huidige terugkijkt termijn.

Opvallend is dat het wetsvoorstel *niet* voorstelt artikel 18, eerste tot en met het achtste lid, van de Participatiewet aan te passen. Hierin staan de maatregelen die de gemeente dient op te leggen bij een overtreding van de geüniformeerde arbeidsverplichtingen. Ook de verordende bevoegdheid voor gemeenten ten aanzien van het opleggen van maatregelen is hierin vastgelegd.

In het wetsvoorstel Participatiewet in balans wordt voorgesteld enkele onderdelen van artikel 18 te schrappen, dan wel aan te passen. Echter, wanneer onderhavig wetsvoorstel eerder in werking treedt, zal bij het opleggen van maatregelen ten aanzien van geüniformeerde arbeidsverplichtingen zowel hoofdstuk 5 uit het wetsvoorstel gelden als artikel 18, eerste tot en met het achtste lid, van de Participatiewet. Deze zijn niet met elkaar in overeenstemming voor zowel hoogte als duur van de maatregelen. Afstemming met het wetsvoorstel Participatiewet in balans is dus noodzakelijk. Beide wetsvoorstellen behouden overigens de gemeentelijke verordenende bevoegdheid ten aanzien van maatregelen (lid twee, vijf en zes van artikel 18 Participatiewet), terwijl het doel lijkt dat gemeenten onder het maatregelenbesluit gaan vallen en er hierover geen aparte regels meer in een verordening staan.⁸

⁸ Het vervallen van de verordenende bevoegdheid voor gemeenten zou betekenen dat zij minder beleidsvrijheid hebben ten aanzien van het opleggen van maatregelen.

De voorgestelde procedure bij overtreding van de meewerkverplichtingen is globaal als volgt:

Opmaken van een rapport.
Toesturen van rapport aan betrokkene met uitnodiging voor toelichtingsgesprek zienswijze.
Toelichtingsgesprek. Toelichting geven op de verplichtingen en bespreken van mogelijkheden tot voorkomen van overtreding in de toekomst, zienswijze vragen, hoor- en wederhoor toepassen.
Vaststellen van ernst, mate van verwijtbaarheid (betrokkene en gemeente) en persoonlijke omstandigheden
Bepalen van de maatregel: afzien van maatregel, waarschuwing of maatregel.
Bepalen van de hoogte en de duur van de maatregel.
Sturen van de beschikking.
Behandelen van eventueel bezwaar.

4. Impact voor gemeenten

Dit hoofdstuk geeft een nadere uitwerking van de impact van het wetsvoorstel voor gemeenten. De impact is beschouwd aan de hand van het primair proces bij gemeenten waarbij mede wordt gekeken naar de zogeheten SCOPAFIJTH-elementen. Om de impact voor gemeenten te bepalen wordt gekeken naar het verschil tussen de huidige en de toekomstige situatie, zoals beschreven in hoofdstuk 2 en 3.

Er wordt voor het bepalen van de impact onderscheid gemaakt tussen twee soorten impact:

- Structurele impact (paragraaf 4.1)
- Incidentele impact (implementatiefase) (paragraaf 4.2)

Deze impact volgt uit de interviews met gemeenten en is getoetst in een bijeenkomst van de klankbordgroep. Daarin zijn ook de verwachte effecten, risico's en randvoorwaarden aan bod gekomen.

4.1. Structurele impact op de uitvoering

In deze paragraaf beschrijven we de structurele impact van het wetsvoorstel.

4.1.1. Lagere regelgeving is bepalend voor de uiteindelijke impact

In een aantal artikelen wordt verwezen naar AMvB's of ministeriële regelingen, waarin de details van onder andere het boete- en maatregelenregime nog nader uitgewerkt worden. Deze lagere regelgeving is nog niet beschikbaar. De lagere regelgeving is uiteindelijk (mede) bepalend voor de structurele impact. Bovendien is de beschikbaarheid van lagere regelgeving ook nodig om te starten met de voorbereidingen van de implementatie. Om aanpassingen in lokale regelgeving en beleid, werkprocessen en applicaties te maken, is het nodig dat ook de nadere uitwerking bekend is.

Dat betekent dat de geïnterviewde gemeenten wel een beeld hebben bij de impact van het wetsvoorstel, echter de exacte consequenties kunnen zij op onderdelen nog onvoldoende overzien. Daarvoor is meer inzicht nodig in de concrete uitwerking ervan. De impact hiervan zal

moeten worden onderzocht wanneer de lagere regelgeving op dit punt beschikbaar is.⁹ Hierbij is ook goede afstemming nodig met het wetsvoorstel Participatiewet in balans waar gemeenten gevraagd wordt de verplichtingen nader toe te spitsen op de individuele situatie (mogelijkheden en omstandigheden van inwoner). Hoe moeten gemeenten binnen dit maatwerk omgaan met de ernst, de omstandigheden, de mate van verwijtbaarheid en de vertaling ervan in een categorie van hoogte en duur van de maatregel?

Randvoorwaarden

- Zodra de lagere regelgeving bekend is, moet deze nog afzonderlijk getoetst worden op uitvoerbaarheid.
- De lagere regelgeving moet tijdig beschikbaar zijn om tijdig met de voorbereidingen voor de implementatie van het wetsvoorstel te kunnen starten.
- Een goede afstemming met het wetsvoorstel Participatiewet in balans is hierbij een vereiste.

4.1.2. Meer maatwerk

Het wetsvoorstel wil meer ruimte bieden voor maatwerk bij de handhaving van de Participatiewet. Medewerkers in de uitvoering ondersteunen de beweging richting passend handhaven. De meeste van de geïnterviewde gemeenten nemen in de huidige praktijk al de ruimte om ook binnen handhaving maatwerk te leveren waar dat nodig en/of wenselijk is. Een aantal gemeenten geeft ook aan dat er met de bestaande tools al veel maatwerk mogelijk is. Ruimte voor maatwerk is er dus eigenlijk al. Vanuit de gemeentelijke uitvoering zijn enkele belangrijke aandachtspunten meegegeven om de structurele uitvoerbaarheid hiervan onder de aandacht te brengen:

- Gemeenten zetten in op preventie om regelovertreding te voorkomen. Onder andere door goede informatievoorziening in het voortraject en het stimuleren van naleving van de verplichtingen en de stappen die nodig zijn voor een beweging richting participatie. Het opleggen van een boete of maatregel is echt een uiterst middel bij de begeleiding van bijstandsgerechtigden. De ervaring

⁹ In het wetsvoorstel is bepaald dat bij een algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld over de gevallen waarin de maatregelen in de vier categorieën kunnen worden opgelegd en wanneer gebruik kan worden gemaakt van de mogelijkheden om van de percentages in de eerste drie categorieën af te wijken en een ander percentage binnen de bandbreedte in de categorie te kiezen.

leert dat dit effectiever is dan sanctioneren maar ook een intensieve aanpak waarbij regelmatig het gesprek met de betrokkene nodig is, aldus de gemeenten. De benodigde middelen en capaciteit hiertoe zijn niet altijd voorhanden.

- Bij het realiseren van maatwerk bij handhaving gaat het vooral om de juiste vaardigheden van medewerkers; dat is cruciaal voor het verlenen van maatwerk. Dus als het rijk meer maatwerk wil, dan is het vooral belangrijk te investeren in vaardigheden van medewerkers om de ruimte voor maatwerk (die er nu ook al is) te benutten. Maatwerk regel je in de uitvoering, minder in de wet.
- Maatwerk vraagt om zeer gedegen onderzoek. Dat kost veel tijd. Gemeenten willen maatwerk kunnen toepassen als het nodig is, als de situatie erom vraagt, niet per definitie (waak ervoor dat maatwerk tot norm verheven wordt). Als gemeenten bij elk handhavingsbesluit een sanctie op maat moeten toepassen, dan is dat complex en kost het veel extra tijd. Wanneer maatwerk de norm wordt, gaat dit ten koste van de uitvoerbaarheid en zullen de uitvoeringslasten stijgen.
- Maatwerk legt een groot beslag op de beschikbare personele capaciteit. Enkele gemeenten gaven aan hierbij al tegen grenzen aan te lopen en te proberen de capaciteit uit te breiden. Dit is met de huidige situatie op de arbeidsmarkt echter een grote uitdaging. Bij het toepassen van maatwerk bij handhaving zoals dat nu in de wet wordt voorgeschreven, is dit een belangrijk aandachtspunt.
- Het instrumentarium voor maatwerk moet er niet toe leiden dat gemeenten onvoldoende handvatten hebben om daadwerkelijk misbruik vast te stellen en hierop te handhaven.
- Gemeenten missen de afstemming met het wetsvoorstel Participatiewet in balans, met name als het gaat om de meewerkverplichtingen. In het wetsvoorstel Participatiewet in balans wordt meer maatwerk gevraagd van gemeenten als het gaat om de participatieplicht. Hoe verhoudt dit zich tot meer maatwerk bij handhaving?

4.1.3. Impact primair proces

Nagenoeg alle van de geïnterviewde gemeenten hebben in de afgelopen jaren al de ruimte opgezocht die de Participatiewet en de bijbehorende jurisprudentie biedt om maatwerk toe te passen. Zij hebben een werkwijze ontwikkeld waarbij zij afzien van een sanctie of volstaan met een waarschuwing als de omstandigheden dit vragen en verwijtbaarheid niet aan de orde is.

Daarnaast zetten zij in op het voorkomen van onbedoelde overtreding van (ingewikkelde) regels door het bieden van goede algemene en persoonlijke informatie en het stimuleren van naleving in persoonlijke gesprekken. Op die manier wordt voorkomen dat een onderzoek moet plaatsvinden.

Tegelijkertijd willen zij moedwillige overtreding aanpakken. Gemeenten geven aan dat het in de praktijk heel lastig is om dit vast te stellen en te onderbouwen. Ook met dit wetsvoorstel wordt dat niet opgelost.

Met het oog op het kunnen voortzetten van de huidige uitvoeringspraktijk vinden deze gemeenten een wetswijziging strikt gezien niet noodzakelijk, echter het helpt hen dat het kunnen afzien van een sanctie of het geven van een waarschuwing als dat nodig is wettelijk wordt bevestigd.

Echter, dit wetsvoorstel impliceert meer dan alleen meer bevoegdheid om af te zien van een boete of maatregel sanctie. Het vraagt van gemeenten dwingend een werkwijze toe te passen om bij iedere geconstateerde overtreding tot een maatwerkreactie te komen. Gemeenten verwachten dat de impact hiervan op de uitvoering aanzienlijk zal zijn. Passend handhaven met de voorgestelde afwegingskaders en handhavingsinstrumenten zal in de praktijk complexer zijn voor de uitvoering dan nu het geval is. Dit vraagt structureel meer tijd van medewerkers en andere expertise en vaardigheden. Medewerkers zullen in iedere situatie inhoudelijk moeten beoordelen en onderbouwen wat een goede maatwerkoplossing is in de betreffende casus. In het vorige hoofdstuk is dit bij verschillende onderdelen van het wetsvoorstel al benoemd. Het gaat hierbij met name om de volgende onderdelen:

- Het toelichtingsgesprek moet een daadwerkelijk gesprek zijn en mag niet (zoals de huidige zienswijze) schriftelijk afgehandeld worden. Vervolgens moet nadrukkelijk besproken worden hoe een overtreding in de toekomst voorkomen kan worden. Dat is meer dan informeren over de verplichtingen zoals nu in de praktijk gebeurt. Bovendien moet het toelichtingsgesprek ook bij maatregelen altijd gevoerd worden. Tenslotte merken diverse gemeenten op dat ze een dergelijk gesprek al voeren tijdens het onderzoek voorafgaand aan een rapportage. Al met al verwachten gemeenten meer gesprekken en een extra inspanning per gesprek. Dit kost meer tijd en extra capaciteit.
- De toevoeging van de aard van de gedraging in het afwegingskader van het boeteregime betekent een complexere afweging (hoe verhoudt de aard van de gedraging zich ten opzichte van de ernst, mate van verwijtbaarheid en omstandigheden?). Dat kost meer tijd en vraagt andere expertise van medewerkers waarbij meer casusoverleg nodig zal zijn.
- Gemeenten verwachten dat met de voorgestelde handhavingsinstrumenten de vertaling van de analyse van de situatie in een passende reactie in de praktijk niet eenvoudig zal zijn en structureel meer tijd en expertise vraagt per casus. Bij welk gedrag en bij welke omstandigheid pas je welke sanctie toe?
- Gemeenten hebben hun vraagtekens bij de voorwaardelijke boete. Zoals al opgemerkt: het laat zich in de praktijk moeilijk vaststellen wanneer je deze toepast. Daarnaast levert het per casus administratief veel werk op en vergt het her-controles. Dat betekent structureel meer

inspanning. Gemeenten zijn in beginsel positief over de introductie van vaste boetebedragen en de ontkoppeling van het boetebedrag met het benadelingsbedrag. In principe is dit eenvoudiger uit te voeren. Echter om de exacte boete te bepalen is een nadere afweging nodig. Gemeenten hebben hier nog onvoldoende beeld bij. Het boetebesluit moet meer inzicht geven.

Gemeenten hebben meer houvast nodig om efficiënt tot een goede maatwerkafweging te komen zonder dat de rechtszekerheid van inwoners in het gedrang komt. Het is belangrijk dat de lagere regelgeving gemeenten deze houvast gaat bieden. De uitvoerbaarheid van de nieuwe werkwijze kan dan ook, zoals gezegd, pas vastgesteld worden als deze lagere regelgeving bekend is.

Vanuit uitvoerbaarheidsperspectief is het vanzelfsprekend belangrijk dat er voldoende personele capaciteit is om het wetsvoorstel uit te voeren. Ondersteuning van gemeenten, onder andere door het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen, bij het waar nodig uitbreiden van hun personele capaciteit is daarom belangrijk. Wat betreft expertise en vaardigheden kunnen deze deels in opleidingen en trainingen ontwikkeld worden, maar voor een deel zullen gemeenten ook andere medewerkers moeten gaan aantrekken. Het profiel van een medewerker in de uitvoering wordt door de grotere focus op maatwerk immers 'zwaarder'.¹⁰

Randvoorwaarden

- Gemeenten moeten kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerde medewerkers.
- Er moet voldoende financiële ruimte zijn voor het aantrekken van extra medewerkers of het hoger inschalen van functies die met de komst van het wetsvoorstel zwaarder worden.
- De verbinding met spoor 3 van Participatiewet in balans, waarin dit aspect verder uitgewerkt wordt, is ook voor dit wetsvoorstel van belang.

4.1.4. Juridische impact

Gemeenten verwachten dat na inwerkingtreding van het wetsvoorstel er meer discussie zal zijn over genomen handhavingsbesluiten (bijvoorbeeld: waarom een voorlopige boete en geen waarschuwing?) en dit mogelijk structureel tot een toename van juridische procedures (bezwaar en beroep) zal leiden. Dit zal van gemeenten blijvend capaciteit vragen. Bovendien zal er door de wijzigingen in het wettelijk kader mogelijk nieuwe jurisprudentie opgebouwd moeten worden. Dit

¹⁰ Verschillende gemeenten geven aan dat zij in hun werving, opleiding en soms ook inschaling van functies al mee bezig zijn.

vraagt tijd en kost gemeenten potentieel ook extra tijd en dus capaciteit.

Daar komt bij dat de aansluiting van het wetsvoorstel op de Awb en Participatiewet nog niet voldoende helder is uitgewerkt in zowel het wetsvoorstel als de MvT.

Randvoorwaarde

- Gemeenten moeten beschikken over voldoende middelen om de juridische capaciteit blijvend uit te breiden. Zowel om procedures te voeren als om de eigen organisatie te ondersteunen.

4.1.5. Financiële impact

Het wetsvoorstel heeft financiële impact op gemeenten. In deze uitvoeringstoets is geen berekening gemaakt van deze financiële impact, omdat veel zaken nog moeten worden uitgewerkt in onderliggende regelgeving. Aanvullend onderzoek is hierop dus nog nodig. Hierbij speelt ook de samenhang met andere wetten en ontwikkelingen een grote rol, omdat de (financiële) impact hiervan alleen in samenhang goed bepaald kan worden.

Het nog meer inzetten van maatwerk bij het handhaven van de Participatiewet, zoals dit wetsvoorstel voorschrijft, vraagt om extra tijd en capaciteit van medewerkers van gemeenten. Hoewel gemeenten deze beweging in veel gevallen al ingezet hebben, krijgt dit nu een andere status omdat de toepassing ervan wordt verankerd in de wet. Dit betekent dat er ook een passende financiële compensatie moet komen voor de extra uitvoeringskosten waarmee gemeenten blijvend geconfronteerd zullen worden. Een nadere analyse en kwantificering hiervan zal in een afzonderlijk Artikel 2-onderzoek moeten gebeuren.

Gewenste vervolgacties

- Laat een afzonderlijk Artikel 2-onderzoek uitvoeren naar de uitvoeringskosten van het wetsvoorstel voor gemeenten; zorg op basis van dit onderzoek voor passende compensatie van de (incidentele en structurele) uitvoeringskosten.
- Bekijk de (financiële) impact van dit wetsvoorstel in samenhang met (de impact van) andere ontwikkelingen en wetstrajecten binnen het domein werk en inkomen.

4.2. Incidentele impact op de uitvoering

Deze paragraaf beschrijft de incidentele impact van het wetsvoorstel en geeft een overzicht van wat er nodig is om een succesvolle implementatie te realiseren.

4.2.1. Aanpassen van lokaal beleid of regelgeving

Gemeenten moeten op verschillende onderdelen hun lokale regelgeving en beleid aanpassen. Het aanpassen van verordeningen en beleidsregels is veel werk waar tijdelijk extra capaciteit bij de juridische en/of beleidsafdeling(en) voor nodig is. De analyse van bestaande regelgeving in relatie tot het grote aantal wijzigingen dat landelijk plaatsvindt (zowel door wetswijzigingen als door implementatie van jurisprudentie) vraagt doorlopend veel tijd, aandacht en aanpassing van gemeenten.

Gemeenten benoemen expliciet dat het grote aantal (aanstaande) wetswijzigingen op het gebied van sociale zekerheid tot gevolg kan hebben dat een gemeentelijke verordening in korte tijd meermaals moet worden gewijzigd. Soms gaat het hierbij om minimale aanpassingen maar dit vergt wel telkens het doorlopen van een volledig bestuurlijk behandeltraject en vaststelling van de (gewijzigde) verordening door de gemeenteraad.

Voor gemeenten is van belang dat de inwerkingtreding van de verschillende wetsvoorstellen waar mogelijk gelijktijdig plaatsvindt, zodat alle wijzigingen in één traject kunnen worden opgepakt en geïmplementeerd. In het geval van het wetsvoorstel Participatiewet in balans, het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid en het initiatiefwetsvoorstel Maatwerk bij terugvordering gaat het steeds om wijzigingen van de Participatiewet. Gemeenten willen deze wijzigingen zoveel mogelijk in één keer implementeren.

Bovendien draagt een gelijktijdige inwerkingtreding ook bij aan heldere communicatie richting inwoners.

Qua doorlooptijd hebben gemeenten 9 tot 12 maanden nodig voor het opstellen en vaststellen van nieuwe verordeningen. Voor beleidsregels is minder tijd nodig, mits er lokaal capaciteit hiervoor beschikbaar is. Deze doorlooptijd gaat in op het moment dat de wet- en regelgeving, inclusief de lagere regelgeving, vaststaat en beschikbaar is voor gemeenten.

Gewenste vervolgacties

- Zorg voor voldoende doorlooptijd tussen het moment dat de wet- en regelgeving (inclusief alle lagere regelgeving) beschikbaar is en het moment van inwerkingtreding van het wetsvoorstel en onderliggende regelgeving.
- Stuur op gelijktijdige inwerkingtreding van alle wetsvoorstellen die de Participatiewet wijzigen.

4.2.2. Aanpassen van werkprocessen en instrueren van medewerkers

Gemeenten moeten de wijzigingen vertalen naar hun werkprocessen. Dit vergt een implementatietraject. Hierbij moet ook gedacht worden aan het aanpassen van werkinstructies, het wijzigen van (digitale) werkprocessen, standaardbrieven, formats voor rapportages en dergelijke.

Gekoppeld aan de aanpassing van de werkprocessen zullen ook de medewerkers in de uitvoering die met de nieuwe regelgeving aan de slag gaan, geïnstrueerd moeten worden. Passend handhaven op de manier zoals het wetsvoorstel dit voorstelt, vraagt om een goede en concrete instructie: hoe werk je met het afwegingskader (hoe stel je de aard, de ernst vast)? En hoe vertaal je deze in een passende maatregel binnen de instrumenten die het wetsvoorstel biedt? Het wetsvoorstel biedt hiertoe nog onvoldoende aanknopingspunten.

Deels zal het gaan om een uitleg van de nieuwe werkwijze, maar gezien het belang van andere vaardigheden en soms ook een andere organisatiecultuur zal in sommige gevallen mogelijk een intensiever traject met medewerkers nodig zijn.

Gewenste vervolgacties

- Ondersteun gemeenten (indien gewenst) ¹¹ met instructiemateriaal en trainingen ten behoeve van het voorbereiden van medewerkers bij het werken met het afwegingskader in combinatie met de uitbreiding van handhavinginstrumenten.
- Onderzoek of het mogelijk is hiermee aan te sluiten bij spoor 3 van het programma Participatiewet in balans.

4.2.3. Aanpassen ICT-systemen

In lijn met de aanpassingen van beleid en werkprocessen, zullen ook de ICT-systemen aangepast moeten worden. Dit lijken geen ingrijpende aanpassingen te zijn, maar om dit goed te kunnen bepalen is inzicht in de lagere regelgeving nodig. Pas als de specifieke wijzigingen bekend zijn, kan ook gekeken worden wat de specifieke aanpassingen in systemen zijn. Dan kan ook gekeken worden wat gemeenten zelf kunnen aanpassen en waarin zij afhankelijk zijn van hun softwareleveranciers.

4.2.4. Communicatie

De introductie van de Wet handhaving sociale zekerheid brengt veranderingen met zich mee voor inwoners. Zij zullen op de hoogte gebracht moeten worden van het gewijzigd wettelijk kader waarbinnen zij hun uitkering ontvangen.

Gemeenten besteden veel tijd, energie en aandacht aan het informeren van inwoners en bijstandsgerechtigden over de verplichtingen die gelden rondom de Participatiewet om zo (onbedoelde) regelovertreding aan de voorkant proberen te voorkomen. Het wetsvoorstel vergt een

¹¹ De behoefte hieraan zal per gemeente verschillen.

aanpassing van onder andere de gemeentelijke website, voorlichtingsmateriaal (vaak opgesteld in meerdere talen) en standaardbrieven. In de eerste periode na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel verwachten gemeenten bovendien extra vragen van inwoners over de wijzigingen waar zij ook persoonlijk op zullen moeten reageren. Hierbij moet voldoende aandacht zijn voor de verhouding tussen de verschillende wettelijke kaders waarbinnen het ontvangen van een bijstandsuitkering geregeld is. Het wordt er voor inwoners namelijk niet eenvoudiger op.

Daarnaast is het belangrijk dat diverse ketenpartners op de hoogte worden gesteld van de nieuwe werkwijze. Denk bijvoorbeeld aan sociaal raadslieden, wijkteams, re-integratie organisaties en bewindvoerders. Gemeenten zullen ook hun advies- en/of cliëntenraad sociaal domein op tijd moeten kunnen betrekken bij het aanpassen of opstellen van gemeentelijke regelgeving en/of beleid.

Gewenste vervolgactie

- Zorg vanuit het rijk voor landelijke communicatie over het wetsvoorstel, mede in relatie tot de overige wetswijzigingen rondom sociale zekerheid die hiermee verband houden, zodat gemeenten lokaal op maat kunnen aansluiten en voortbouwen.
- Geef gemeenten voldoende tijd om de advies- en/of cliëntenraad te betrekken en de communicatie met lokale partners vorm te geven.

4.2.5. Financiële impact

De acties die in de implementatiefase moeten worden ondernomen zorgen eenmalig voor (extra) uitvoeringskosten. In deze uitvoeringstoets is geen berekening gemaakt van deze financiële impact, omdat veel zaken nog moeten worden uitgewerkt in onderliggende regelgeving en de impact ook deels afhangt van de mate waarin verschillende ontwikkelingen in samenhang geïmplementeerd kunnen worden.

Gewenste vervolgacties

- Laat een afzonderlijk Artikel 2-onderzoek uitvoeren naar de uitvoeringskosten van het wetsvoorstel voor gemeenten; zorg op basis van dit onderzoek voor passende compensatie van de (incidentele en structurele) uitvoeringskosten.

5. Conclusies

In dit hoofdstuk zijn de conclusies weergegeven door middel van de beantwoording van de onderzoeksvragen voor deze analyse.

5.1. Wat wijzigt er in de werkwijze van de gemeente door de nieuwe regelgeving?

Het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid stelt een uniforme werkwijze voor om te komen tot een passende maatwerkreactie na vaststelling van een overtreding van de inlichtingenplicht en de diverse meewerkverplichtingen en na rapportage.

Toelichtingsgesprek

In de huidige situatie passen gemeenten, in navolging van de Awb, een zienswijze toe als zij voornemens zijn een boete op te leggen bij het overtreden van de inlichtingenplicht. Ook bij het overtreden van de meewerkverplichtingen wordt door de meeste gemeenten een zienswijzeprocedure toegepast (op basis van lokaal beleid). Bij de zienswijze worden de regels toegelicht en krijgt de betrokkene de gelegenheid zijn kant van het verhaal naar voren te brengen. De zienswijzeprocedure vindt schriftelijk plaats indien betrokkene hiervoor kiest.

Het wetsvoorstel introduceert een toelichtingsgesprek. Er is bij gemeenten onduidelijkheid of dit wordt voorgesteld als alternatief van de bestaande zienswijzeprocedure. Het toelichtingsgesprek moet nagenoeg altijd gevoerd worden: zowel bij overtreding van de inlichtingenplicht als van de meewerkverplichtingen, na rapportage. Tijdens dit gesprek licht de gemeente de regels toe en bespreekt nadrukkelijk hoe in het vervolg wel aan de verplichtingen voldaan kan worden. Daarnaast krijgt de inwoner de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen. In tegenstelling tot de huidige zienswijze is een schriftelijke toelichting niet toegestaan. De zienswijzeprocedure in de Awb, die wel schriftelijk mag plaatsvinden, blijft echter ongewijzigd van kracht. Wat dit voor de praktijk betekent is onduidelijk. Op basis van het toelichtingsgesprek bepaalt de gemeente óf een sanctie wordt opgelegd en zo ja wat de sanctie zal zijn.

Diverse gemeenten voeren een vergelijkbaar gesprek al nadat zij het signaal krijgen van een overtreding en vóórdat een rapport is opgemaakt. Dat zou betekenen dat de gemeente twee gesprekken moet voeren. Meer duidelijkheid over doel en inhoud van het toelichtingsgesprek en hoe dit zich verhoudt tot de bestaande praktijk in relatie tot de zienswijzeprocedure en andere gesprekken die gemeenten voeren is nodig.

Uniforme handhavingsinstrumenten en afwegingskader

Inlichtingenplicht

Bij overtreding van de inlichtingenplicht vraagt het wetsvoorstel een extra factor in overweging te nemen, namelijk de aard van de overtreding. Hierbij dient de gemeente vast te stellen of de betrokkene goed op de hoogte was van de verplichtingen en de regels goed heeft begrepen. Dit moet de gemeente zicht geven op de vraag of er sprake is van een onbedoelde fout van de betrokkene. Het afwegingskader voor bestuurlijke boetes, zoals dit is vastgelegd in de Awb, blijft zoals het nu is. Voor gemeenten is het niet duidelijk of zij ook de ernst van de overtreding nog in ogenschouw moet nemen. Dit alles vraagt van gemeenten een ander soort afweging. Betere afstemming tussen het voorliggende wetsvoorstel en de Awb is hierbij nodig.

Vervolgens betekent het wetsvoorstel dat de gemeente de analyse van de situatie moet vertalen in een passende maatwerksanctie, waarbij zij kan afzien van een sanctie, een waarschuwing kan geven, een voorwaardelijke boete of boete kan opleggen. Er komen twee vaste boetebedragen die, afhankelijk van de omstandigheden en persoonlijke situatie van de inwoner, verhoogd of verlaagd kunnen worden. De kaders voor het bepalen van de exacte boetehoogte in een concreet geval zullen bij algemene maatregel van bestuur ingevuld worden.

Tot slot komt er een strikter onderscheid tussen zaken die in principe onder het strafrecht vallen en zaken waar het bestuursrecht meer voor de hand ligt.

Meewerkverplichtingen

Het afwegingskader dat wordt voorgesteld om tot een passende maatregel over te gaan, komt overeen met de huidige uitvoeringspraktijk van gemeenten. Het wetsvoorstel stelt echter vier categorieën van maatregelen voor, oplopend in zwaarte. Ook voor de duur van de maatregelen creëert het wetsvoorstel vier categorieën. Deze worden nader uitgewerkt in het maatregelenbesluit. Deze lagere regelgeving is op moment van schrijven nog niet beschikbaar. Het wetsvoorstel betekent voor gemeenten met name een andere werkwijze voor de uniforme arbeidsverplichtingen. Opvallend is wel dat het wetsvoorstel niet voorstelt artikel 18 lid, eerste tot en met het achtste lid, van de Participatie aan te passen/te schrappen. De verbinding met Participatiewet in balans wordt niet expliciet gelegd. Op dit onderdeel is het wetsvoorstel niet duidelijk.

Terugkijktermijn

De terugkijktermijn wordt aangepast: er wordt terugkijktermijn van vijf jaar gehanteerd, dit houdt in dat uitkeringen tot maximaal vijf jaar terug herzien mogen worden.

Nut en noodzaak: maatwerk is al mogelijk, misbruik vaak moeilijk vast te stellen

Nagenoeg alle gemeenten die zijn geïnterviewd zien, als de situatie daarom vraagt, af van een sanctie, volstaan met een waarschuwing of matigen de boete of maatregel. Zij passen in die zin al maatwerk toe. Zij ervaren hierbij geen knelpunten. Bovendien richten gemeenten zich – als de benodigde capaciteit dit toelaat - steeds nadrukkelijker op preventief handhaven: het voorkomen dat bijstandsgerechtigde onbedoeld de regels overtreden. Tegelijkertijd leert de ervaring dat een opzettelijke overtreding van de inlichtingenplicht of grove schuld in de praktijk heel moeilijk is vast te stellen. De conclusie is dat:

- Dit wetsvoorstel voor medewerkers in de uitvoering strikt genomen niet noodzakelijk is om de huidige maatwerk werkwijze van veel gemeenten voort te zetten. Wel vinden gemeenten het positief dat wettelijk wordt vastgelegd dat zij kunnen afzien van een sanctie als de situatie daarom vraagt.
- Misbruik aanpakken slechts beperkt mogelijk is. Dit knelpunt lost dit wetsvoorstel niet op.

Nog veel onduidelijk

De wijzigingen die in nu voorgesteld worden, roepen op onderdelen vragen op. Bovendien zijn er, mede vanwege het ontbreken van de lagere regelgeving, nog veel onduidelijkheden over wat de wijzigingen precies betekenen voor de uitvoeringspraktijk. Ook de relatie met andere bestaande wettelijke kaders, die deels ook in beweging zijn, is niet altijd duidelijk. Dit geldt specifiek voor het programma Participatiewet in balans en de (herziening van de) Awb. De conclusie is dan ook dat gemeenten meer duidelijkheid nodig hebben over:

- De wijze waarop voorgestelde wijzigingen concreet uitgewerkt worden in lagere regelgeving;
- De samenhang van dit wetsvoorstel met andere wettelijke kaders en ontwikkelingen, met name Participatiewet in balans en (de herziening van) de Awb.

5.2. Wat betekenen deze veranderingen voor de gemeentelijke organisatie?

Omdat nog een nadere uitwerking volgt in (met name) het boetebesluit en het maatregelenbesluit kunnen gemeenten de impact van het wetsvoorstel op de uitvoering nog niet geheel overzien. De genoemde wijzigingen hebben naar verwachting de volgende consequenties:

Maatwerk wordt de norm

Gemeenten zien in de huidige situatie af van een sanctie als de situatie erom vraagt of volstaan met een waarschuwing. Dit wetsvoorstel vraagt van gemeenten echter bij elk handhavingsbesluit een sanctie op maat toe te passen op basis van een bij wet vastgestelde en geformaliseerde werkwijze. Dat kost meer tijd en vraagt andere expertise. Wanneer maatwerk de norm wordt, gaat dit ten koste van de uitvoerbaarheid en zullen de uitvoeringslasten stijgen. Hier komt bij dat de relatie met Participatiewet in balans niet duidelijk is, met name als het gaat om de participatieplicht die daar wordt voorgesteld en die van gemeenten ook maatwerk vraagt als het gaat om de meewerkverplichtingen. De impact die dit alles bij elkaar heeft kunnen gemeenten op dit moment niet goed inschatten.

Onvoldoende gekwalificeerd personeel?

Gemeenten verwachten dat de introductie van het toelichtingsgesprek meer tijd en capaciteit zal vragen. Ook de beoordeling van de overtreding en vooral de vertaling ervan in een passende sanctie zal complexer worden en meer tijd en expertise zal vragen dan nu het geval is. Dit betekent mogelijk dat uitbreiding van de huidige capaciteit nodig is. Dit is lastig te realiseren in een krappe arbeidsmarkt. Het wetsvoorstel biedt theoretisch veel mogelijkheden voor medewerkers om een passende afweging te maken. Echter, hoe meer keuzes, hoe moeilijker de afweging wordt, met het risico dat het opleggen van boetes of maatregelen weinig wordt toegepast. Het is daarom belangrijk dat medewerkers ook de expertise, het vertrouwen en comfort hebben om de bedoelde afwegingen te kunnen en durven maken. Het realiseren van maatwerk bij handhaving vraagt vooral om de juiste vaardigheden van medewerkers. Er zal structureel meer intervisie en casusoverleg nodig zijn.

Mogelijk (structureel) meer bezwaar en beroep

Ook in de huidige praktijk is het nemen van een goed onderbouwd besluit voor medewerkers complex. Een beroep op het toepassen van maatwerk binnen het afwegingskader maakt dit nog complexer. Het wetsvoorstel vraagt gemeenten met diverse handhavingsinstrumenten (oplopend in zwaarte) in combinatie met het afwegingskader om een passende afweging te maken. Gemeenten verwachten dat hierbij het verschil tussen bijvoorbeeld afzien van een sanctie of een waarschuwing, tussen een waarschuwing en een voorlopige boete of tussen een voorlopige boete en een boete veel ruimte zal geven voor interpretatie. Dat zal in de praktijk naar verwachting tot discussie leiden en mogelijk tot een toename van bezwaar en beroep. Dit zal van gemeenten veel extra tijd en capaciteit vragen.

Aanpassing lokaal beleid

Gemeenten moeten op verschillende onderdelen hun lokaal beleid aanpassen. Het vervolgens aanpassen van verordeningen en beleidsregels is veel werk waar tijdelijk extra capaciteit bij de juridische en/of beleidsafdeling(en) voor nodig is.

Aanpassing werkprocessen en werkinstructies

Het wetsvoorstel betekent een aanpassing van het werkproces bij overtreding van de inlichtingenplicht en het werkproces bij overtreding van de meewerkverplichtingen. De belangrijkste wijzigingen zijn het voeren van een toelichtingsgesprek, de beoordeling van de aard van de gedraging bij overtreding van de inlichtingenplicht en de nieuwe handhavingsinstrumenten. Met name de implementatie van het afwegingskader in relatie tot de handhavingsinstrumenten vraagt om een heldere werkinstructie voor medewerkers.

Aanpassing ICT-systemen

In lijn met de nieuwe wetgeving, het lokaal beleid en de werkprocessen moeten ook de ICT-systemen aangepast worden. Deze aanpassingen lijken niet ingrijpend te zijn, maar pas wanneer ook de lagere regelgeving beschikbaar is kan de daadwerkelijke impact bepaald worden en kan gekeken worden welke aanpassingen gemeenten zelf kunnen doorvoeren en waarvoor zij afhankelijk zijn van hun softwareleverancier.

Communicatie

De wijzigingen vergen een aanpassing van onder andere de gemeentelijke website, voorlichtingsmateriaal (vaak opgesteld in meerdere talen) en standaardbrieven. Hierbij moet voldoende aandacht zijn voor de verhouding tussen de verschillende wettelijke kaders waarbinnen de rechten en plichten die samenhangen met het ontvangen van een bijstandsuitkering geregeld zijn.

Inwoners zullen, via verschillende kanalen, op de hoogte gebracht moeten worden van het gewijzigd wettelijk kader waarbinnen zij hun uitkering ontvangen. Ook diverse ketenpartners moeten geïnformeerd worden.

In de eerste periode na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel verwachten gemeenten vragen van inwoners over de wijzigingen. Gemeenten zullen ook hun advies- en/of cliëntenraad sociaal domein op tijd moeten kunnen betrekken bij het aanpassen of opstellen van gemeentelijke regelgeving en/of beleid.

5.3. Is de gemeente voldoende toegerust voor een doeltreffende uitvoering?

De exacte impact van het wetsvoorstel is op onderdelen nog niet te overzien voor gemeenten, met name door het nog niet beschikbaar zijn van het boetebesluit en het maatregelenbesluit. Ook de samenhang met andere wetsvoorstellen is van invloed op de uitvoerbaarheid van het geheel. Met name de goede afstemming tussen het voorliggende wetsvoorstel en het programma en wetsvoorstel Participatiewet in balans is hierbij belangrijk. Die afstemming komt nog onvoldoende tot uitdrukking in de Memorie van Toelichting. Dit alles is nodig om exacter te kunnen beoordelen of gemeenten het wetsvoorstel goed kunnen uitvoeren.

Wat is opgemerkt in de uitvoeringstoets Participatiewet in balans, geldt ook hier: de beweging richting maatwerk op vele onderdelen van de sociale zekerheid is risicovol voor de uitvoering. Gemeenten vinden het een goede zaak als zij maatwerk mogen toepassen als dat nodig is. Echter het vraagt heel veel van medewerkers zowel in tijd als in expertise: veel onderzoek, een complexe afweging en een goede motivatie en onderbouwing. Bij de implementatie en de werkinstructies hebben gemeenten dan ook een duidelijke handreiking nodig met helder uitgewerkte casussen. Daarnaast is het belangrijk dat ook het rijk de nodige vaardigheden van medewerkers faciliteert om de ruimte voor maatwerk (die er nu ook al is) goed te benutten. Spoor 3 van Participatiewet in balans kan hier een belangrijke rol hebben.

Tenslotte geldt ook hier dat de krappe arbeidsmarkt een belangrijk risico voor de uitvoerbaarheid van dit wetsvoorstel. Gemeenten hebben nu al moeite om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Als zij door dit wetsvoorstel extra capaciteit nodig hebben, dan kan dit potentieel tot grote knelpunten leiden voor gemeenten.

5.4. Welke kosten en besparingen voor de gemeentelijke uitvoering zijn aan deze wijziging van de regelgeving verbonden?

Dit wetsvoorstel vraagt van consultants en klantmanagers Werk en Inkomen van gemeenten structureel een intensievere aanpak dan de huidige maatwerk werkwijze bij handhaving die veel gemeenten al toepassen. Ook samenhangende wetgeving, waaronder Participatiewet in balans vraagt een intensievere manier van werken. Er is in toenemende mate een andere, hiertoe goed gefaciliteerde uitvoeringsorganisatie nodig met naar verwachting extra capaciteit en hoger gekwalificeerde medewerkers. Dit betekent dat er ook gekeken moet worden naar passende financiële compensatie voor deze uitvoeringskosten.

Op basis van een Artikel 2-onderzoek dient verdere kwantificering uitgewerkt te worden. Dit dient in samenhang gezien te worden met de andere lopende ontwikkelingen die raken aan de uitvoering

van de Participatiewet, omdat de mate waarin zaken in samenhang geïmplementeerd kunnen worden ook sterk van invloed kan zijn op de uitvoeringskosten.

5.5. Wat zijn de verwachte effecten van de gewijzigde regelgeving?

Een belangrijk beoogd effect van dit wetsvoorstel is dat gemeenten meer maatwerk gaan toepassen bij de handhaving van de Participatiewet. Op basis van deze uitvoeringstoets kan de vraag gesteld worden of het realistisch is om te verwachten dat dit effect inderdaad zal optreden. Hiervoor zijn verschillende redenen genoemd:

- Gemeenten passen in de huidige praktijk ook al maatwerk toe op momenten dat zij dit noodzakelijk achten. Het huidige wettelijk kader biedt hiervoor voldoende handvatten.
- Doordat maatwerk de norm dreigt te worden, brengt het wetsvoorstel grote uitvoeringslasten met zich mee. Er zal extra capaciteit nodig zijn en deels worden ook andere vaardigheden van medewerkers gevraagd. Dit is, zeker gezien de huidige arbeidsmarkt, een groot knelpunt en kan ertoe leiden dat gemeenten juist minder dan nu toekomen aan het handhavingsproces.
- Gemeenten verwachten dat, door de uitgebreidere motivering die gevraagd wordt, daadwerkelijk misbruik nog moeilijk gehandhaafd zal kunnen worden.

5.6. Hoe kunnen veranderingen worden geïmplementeerd en wat zijn de randvoorwaarden en risico's?

Implementatie

Gemeenten hebben voldoende tijd nodig voor de aanpassing van lokale regelgeving en beleid, de aanpassing en inrichting van werkprocessen, instructie van medewerkers, het voorbereiden van communicatieacties en -materiaal. Gemeenten geven aan dat zij ongeveer 9 tot 12 maanden nodig hebben voor het ontwikkelen en vaststellen van nieuwe verordeningen. Voor beleidsregels is minder tijd nodig. Deze doorlooptijd gaat in op het moment dat de wet- en regelgeving, inclusief de lagere regelgeving, vaststaat en beschikbaar is voor gemeenten.

Gekoppeld aan de aanpassing van de werkprocessen zullen ook de medewerkers uit de uitvoering die met het nieuwe wettelijk kader aan de slag gaan, geïnstrueerd moeten worden. Deels zal dit gaan om een uitleg van de nieuwe regels, maar gezien het belang van andere vaardigheden en soms ook een andere organisatiecultuur zal in veel gevallen een intensiever traject met medewerkers nodig zijn. Ook dienen gemeenten voldoende tijd te hebben voor het werven van extra medewerkers, als dat nodig is. Met de huidige arbeidsmarkt zal dit landelijk een uitdaging zijn.

Randvoorwaarden

Om het wetsvoorstel succesvol te kunnen implementeren moet voldaan zijn aan de volgende randvoorwaarden:

- De verschillende wetsvoorstellen die de Participatiewet wijzigen, en bestaande wetgeving, moeten inhoudelijk naadloos op elkaar aansluiten.
- De lagere regelgeving moet tijdig beschikbaar zijn én daarvoor getoetst zijn op uitvoerbaarheid om met de implementatie van de wet te kunnen starten.
- Gemeenten moeten kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerde medewerkers.
- Er moet voldoende financiële ruimte zijn voor het aantrekken van extra medewerkers of het hoger inschalen van functies die met de komst van het wetsvoorstel zwaarder worden.
- Specifiek voor het maatregelenregime geldt dat het wetsvoorstel Participatiewet in balans gelijktijdig (of eerder) in werking moet treden om te voorkomen dat voor handhaving van de geüniformeerde arbeidsverplichtingen twee verschillende kaders gelden.

Risico's

- Een belangrijk risico is dat de lagere regelgeving van de Wet handhaving sociale zekerheid nog niet beschikbaar is. Dit is een risico voor zowel de beoogde planning als voor het beantwoorden van de uitvoerbaarheidsvraag. De uitwerking in de lagere regelgeving kan bepalend zijn voor de impact van het wetsvoorstel. Bovendien is deze uitwerkingen noodzakelijk om lokaal beleid, werkprocessen en applicaties of systeemaanpassingen te ontwikkelen. Dit betekent dat deze lagere regelgeving tijdig beschikbaar moet zijn, om überhaupt op tijd klaar te zijn voor implementatie bij inwerkingtreding per 1 januari 2025.
- Het afwegingskader uit artikel 3.3 van het wetsvoorstel wijkt af van het afwegingskader dat de Awb kent bij het opleggen van een bestuurlijke boete. Waar de Awb uitgaat van een afweging naar ernst van een overtreding, gaat het wetsvoorstel uit van een afweging naar de aard van een overtreding. Dit brengt onduidelijkheden met zich mee voor de uitvoering.
- De (gedeeltelijke) samenloop van het toelichtingsgesprek met de bestaande zienswijzeprocedure zoals vastgelegd in de Awb kan verwarrend zijn voor zowel ambtenaar als betrokkene, daar beiden een ander wettelijk kader kennen. Ook is van belang op te merken dat de zienswijzeprocedure ook schriftelijk kan worden doorlopen terwijl dit bij het toelichtingsgesprek niet het geval is. Dit beperkt de mogelijkheden van zowel gemeenten als de betrokkene.
- Er zijn op dit moment meerdere wetsvoorstellen in voorbereiding die de Participatiewet of de positie van het bestuursorgaan ten opzichte van de burger wijzigen. Hieraan kleven twee risico's: het eerste risico is dat deze wetsvoorstellen inhoudelijk niet (goed) op elkaar aansluiten, het tweede risico is dat de implementatie door gemeenten niet gelijktijdig en

gecoördineerd kan starten, met alle negatieve gevolgen van dien. Daarbij is met het wetsvoorstel versterking waarborgfunctie Awb eveneens een borging van meer maatwerk en menselijke maat in de uitvoering in voorbereiding. Wetgeving die min of meer hetzelfde doel beoogd is op zijn best op punten overbodig, sluit mogelijk niet goed aan op de Awb als kaderwet en werkt onduidelijkheid en verwarring in de hand.

- Het wetsvoorstel kan er, mede in combinatie met het versoepelen van de inlichtingenplicht zoals het wetsvoorstel Participatiewet in balans voorschrijft, voor zorgen dat het moeilijker wordt om in gevallen van misbruik te kunnen handhaven. Doordat gemeenten uitgebreider moeten motiveren waarom *niet* gekozen wordt voor het afzien van handhaving of een lichte variant uit het afwegingskader, is het risico dat dit ten koste gaat van handhaving in casussen waar dit wel degelijk wenselijk is. Ook kan het ervoor zorgen dat handhavingstrajecten minder snel worden ingezet.

Bijlage A: Gesprekspartners

Interviews en klankbordgroep

Voor deze uitvoeringstoets zijn interviews gehouden met medewerkers van 11 gemeenten en samenwerkingsverbanden. Deze organisaties vertegenwoordigen gemeenten van verschillende grootte en zijn ook qua ligging (10 van de 12 provincies zijn vertegenwoordigd) gevarieerd. In onderstaand overzicht staan de organisaties en de geïnterviewde personen. Een groot deel van deze mensen was ook aanwezig bij de klankbordbijeenkomst waar de bevindingen getoetst zijn.

Organisatie	Naam
Utrecht	
Enschede	
Zwolle	
Arnhem	
Zaandam	
Tilburg	
Krimpenerwaard	
Hoogeveen en De Wolden	
Werkplein Drentsche Aa	
Dronten	
Renkum	

Begeleidingscommissie

Het proces van de uitvoeringstoets is begeleid door een begeleidingscommissie die samengesteld is vanuit de volgende organisaties:

Organisatie	Naam
Ministerie van SZW	
VNG	

Bijlage B: Juridische analyse

Het wetsvoorstel houdt voor gemeenten een tweeledige wijziging in: de nieuwe bepalingen uit het wetsvoorstel zelf én de wijziging van de Participatiewet waarin het wetsvoorstel eveneens voorziet. Deze hangen met elkaar samen. De handhavingsbepalingen uit de Participatiewet (welke zien op het opleggen van een bestuurlijke boete of maatregel) worden overgeheveld naar de Wet handhaving sociale zekerheid.

In deze bijlage is een juridische analyse opgenomen, gebaseerd op de consultatieversie van de memorie van toelichting behorend bij het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid

Omwillen van de leesbaarheid zijn hoofdstuk 1 tot en met 5 van het wetsvoorstel niet geheel blauwgekleurd, deze onderdelen zijn in zijn geheel nieuw. De analyse geeft een nadere uitwerking van de wijzigingen van de Participatiewet, de IOAW en IOAZ waarin het wetsvoorstel voorziet. Daarbij is steeds de huidige en de toekomstige situatie in ogenschouw genomen.

Gele passages worden geschrapt, **blauwe** passages worden toegevoegd.

NIEUW

Wet handhaving sociale zekerheid

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1.1 Begripsbepalingen

Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder: *benadelingsbedrag*: bruto bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de inlichtingenplicht ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering, toeslag, bijslag of

voorziening is ontvangen;

bestuursorgaan: bestuursorgaan dat belast is met de uitvoering van aanspraken op sociale zekerheid zoals geregeld in de betreffende socialezekerheidswet;

betrokkene: degene die de verplichting niet of niet behoorlijk nakomt en als gevolg daarvan onder het toepassingsbereik van deze wet valt;

ernstige misdragingen: [PM:]

inlichtingenplicht: de verplichting, bedoeld in de artikelen 25 van de Werkloosheidswet, 12, eerste lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen, 31, eerste lid, en 49 van de Ziektewet, 80 van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, 70 van de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, 2:7, eerste en zevende lid, en 3:74 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, 12 van de Toeslagenwet, 49 van de Algemene Ouderdomswet, 35 van de Algemene nabestaandenwet, 15 van de Algemene Kinderbijslagwet, 3:16, eerste lid, onderdeel g, en 3:27, eerste lid, onderdeel f, van de Wet arbeid en zorg, 27 van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, 13, eerste lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, 13, eerste lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, 17, eerste lid, van de Participatiewet, 5a van de Remigratiewet, en 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;

maatregel: het krachtens een socialezekerheidswet tijdelijk of blijvend, geheel of gedeeltelijk weigeren van een uitkering, toeslag, bijslag of voorziening wegens het niet naleven van een meewerkverplichting als bedoeld in bijlage 1 van deze wet.

meewerkverplichting: een krachtens een socialezekerheidswet gestelde verplichting om iets te doen of na te laten die samenhangt met het geldend maken van een recht op de uitkering, toeslag, bijslag of voorziening;

overtreding: een gedraging die in strijd is met de inlichtingenplicht of de meewerkverplichting;

socialezekerheidswetten: Algemene Kinderbijslagwet, Algemene nabestaandenwet, Algemene Ouderdomswet, Participatiewet, Remigratiewet, Toeslagenwet, Werkloosheidswet, Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, Wet arbeid en zorg, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, Wet inkomensvoorziening oudere werklozen, Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen en Ziektewet;

toelichtingsgesprek: gesprek tussen een bestuursorgaan en een betrokkene waarin met het oog op de naleving door betrokkene:

a. door het bestuursorgaan voorlichting wordt gegeven over de nakoming van de relevante verplichtingen; en

b. door de betrokkene informatie kan worden geven over de omstandigheden waaronder de gedraging heeft plaatsgevonden en over andere omstandigheden die relevant kunnen zijn voor het nemen van een passend besluit;

voorwaardelijke bestuurlijke boete: bestuurlijke boete, bedoeld in artikel 3.7.

Artikel 1.2 Toepassingsbereik

Deze wet is van toepassing op de bestuurlijke handhaving van socialezekerheidswetten.

HOOFDSTUK 2. HERZIENING OF INTREKKING

Artikel 2.1 Herziening of intrekking

1. Het bestuursorgaan herziet of trekt een besluit tot toekenning van een uitkering, toeslag, bijslag, of voorziening in, indien een overtreding van de inlichtingenplicht heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van die uitkering, toeslag, bijslag of voorziening.

2. Een herziening of intrekking als bedoeld in het eerste lid, betreft ten hoogste vijf jaren voorafgaand aan de eerste dag van de kalendermaand waarin het besluit tot herziening of intrekking bekend wordt gemaakt.

3. In de gevallen, bedoeld in artikel 3.4, tweede lid, betreft een herziening of intrekking als bedoeld in het eerste lid, in afwijking van het tweede lid, ten hoogste tien jaren voorafgaand aan de eerste dag van de kalendermaand waarin het besluit tot herziening of intrekking bekend wordt gemaakt.

4. Het bestuursorgaan kan besluiten geheel of gedeeltelijk af te zien van een herziening of intrekking als bedoeld in het eerste lid, indien daar dringende redenen voor bestaan.

HOOFDSTUK 3. BESTUURLIJKE BOETE

Artikel 3.1 Toepassingsbereik

Dit hoofdstuk is van toepassing op besluiten tot het opleggen van een bestuurlijke boete wegens overtreding van een inlichtingenplicht of van een meewerkverplichting om zich te onthouden van ernstige misdragingen jegens de met de uitvoering van een socialezekerheidswet belaste personen of instanties tijdens het verrichten van hun werkzaamheden.

Artikel 3.2 Toelichtingsgesprek

1. Voordat het bestuursorgaan een besluit neemt over het opleggen van een sanctie wegens overtreding van de inlichtingenplicht stelt het bestuursorgaan de betrokkene in de gelegenheid om een toelichtingsgesprek te voeren.

2. De betrokkene kan zonder opgaaf van redenen afzien van het toelichtingsgesprek.

3. Het bestuursorgaan kan afzien van het aanbieden van een toelichtingsgesprek als het benadelingsbedrag ten hoogste € 340 bedraagt. Het bestuursorgaan stelt de betrokkene daarvan schriftelijk op de hoogte.

4. In uitzonderlijke gevallen kan het bestuursorgaan de betrokkene schriftelijk mededelen dat geen gelegenheid zal worden geboden een toelichtingsgesprek te voeren, als redelijkerwijs mag worden aangenomen:

- a. dat dit gesprek niet zal plaatsvinden, gelet op de persoon of de persoonlijke omstandigheden van betrokkene, de aard van de overtreding of de bijzondere omstandigheden waaronder deze is begaan; of
- b. dat dit gesprek niet in betekenende mate kan bijdragen aan het vergaren van informatie over de overtreding of aan het voorkomen van toekomstige overtredingen door de betrokkene.

Artikel 3.3 Passend handhaven

1. In het geval van een overtreding van de inlichtingenplicht legt het bestuursorgaan een bestuurlijke boete op, hetzij een voorwaardelijke bestuurlijke boete, dan wel geeft het een schriftelijke waarschuwing.
2. Bij het maken van een keuze tussen een bestuurlijke boete, een voorwaardelijke bestuurlijke boete dan wel een schriftelijke waarschuwing, weegt het bestuursorgaan in ieder geval de volgende feiten en omstandigheden mee:
 - a. de aard van de gedraging die heeft geleid tot overtreding van de inlichtingenplicht;
 - b. de omstandigheden waaronder de overtreding is begaan;
 - c. de mate waarin de overtreding aan de betrokkene kan worden verweten;
 - d. de mate waarin het ontstaan van het benadelingsbedrag of de hoogte daarvan aan het bestuursorgaan kan worden verweten; en
 - e. de gevolgen van een besluit voor de betrokkene, gelet op zijn bijzondere persoonlijke omstandigheden ten tijde van het nemen van het besluit.
3. In afwijking van het eerste lid, legt het bestuursorgaan een bestuurlijke boete dan wel een voorwaardelijke bestuurlijke boete op, indien de betrokkene:
 - a. een valselijk opgemaakt of vervalst geschrift als echt en onvervalst heeft gebruikt om een uitkering, toeslag, bijslag of voorziening te verkrijgen of te behouden dan wel heeft gebruikt om mededelingen te doen over feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering of de hoogte of de duur van de uitkering;
 - b. structureel inkomen heeft ontvangen en heeft nagelaten daarvan mededeling te doen, indien dat inkomen op grond van de van toepassing zijnde socialezekerheidswet van invloed is op het recht op uitkering, toeslag of voorziening;
 - c. heeft nagelaten mededeling te doen van in aanmerking te nemen vermogen dat op grond van de van toepassing zijnde socialezekerheidswet van invloed is op het recht op uitkering, toeslag of voorziening en dat vermogen meer bedraagt dan € 1.200;
 - d. de inlichtingenplicht opzettelijk heeft overtreden of grove schuld heeft ten aanzien van de overtreding en dit feit strekt tot bevoordeling van zichzelf; of

e. een overtreding heeft gepleegd waarvoor in beginsel strafrechtelijke vervolging is aangewezen en strafrechtelijke vervolging in het betreffende geval is uitgebleven.

Artikel 3.4 Hoogte bestuurlijke boete en bewijslast

1. De bestuurlijke boete, bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, bedraagt ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.
2. Het bestuursorgaan dient feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven voor het opleggen van een bestuurlijke boete te stellen en te bewijzen. Het bestuursorgaan kan zich voor het bewijs baseren op door hem gestelde, en door de betrokkene niet of onvoldoende weerlegde vermoedens die gebaseerd zijn op feiten.

Artikel 3.5 Schriftelijke waarschuwing in plaats van bestuurlijke boete

Het bestuursorgaan kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete of een voorwaardelijke bestuurlijke boete in de gevallen, bedoeld in artikel 3.3, derde lid, en volstaan met een schriftelijke waarschuwing indien:

- a. de betrokkene uit eigen beweging alsnog binnen een redelijke termijn de juiste inlichtingen verstrekt voordat overtreding van de inlichtingenplicht is geconstateerd; of
- b. een boete in het concrete geval naar het oordeel van het bestuursorgaan niet zal bijdragen aan de met het opleggen van een bestuurlijke boete te dienen doelen; of
- c. daarvoor dringende redenen bestaan.

Artikel 3.6 Afzien van een bestuurlijke boete of een schriftelijke waarschuwing

In afwijking van artikel 3.3, eerste lid, kan het bestuursorgaan afzien van het geven van een schriftelijke waarschuwing, het opleggen van een voorwaardelijke bestuurlijke boete, of het opleggen van een bestuurlijke boete, indien:

- a. de betrokkene uit eigen beweging alsnog binnen een redelijke termijn de juiste inlichtingen verstrekt voordat overtreding van de inlichtingenplicht is geconstateerd; of
- b. een schriftelijke waarschuwing of bestuurlijke boete in het concrete geval naar het oordeel van het bestuursorgaan niet zal bijdragen aan de met het betreffende besluit te dienen doelen; of
- c. daarvoor dringende redenen bestaan.

Artikel 3.7 Voorwaardelijke bestuurlijke boete

1. Het bestuursorgaan kan bij het opleggen van een bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, bepalen dat de boete niet ten uitvoer zal worden gelegd onder de voorwaarde dat de betrokkene binnen een door het bestuursorgaan gestelde proeftijd geen overtreding van de inlichtingenplicht begaat.
2. Bij het opleggen van een voorwaardelijke bestuurlijke boete als bedoeld in het eerste lid, stelt het bestuursorgaan een proeftijd vast van ten hoogste twee jaar en houdt daarbij rekening met de duur

van de uitkering.

3. Bij de toepassing van het eerste en tweede lid kan het bestuursorgaan een aanvullende voorwaarde stellen die verband houdt met naleving van een wettelijk voorschrift uit de voor betrokkene van toepassing zijnde socialezekerheidswet.

4. Indien de betrokkene naar het oordeel van het bestuursorgaan de gestelde voorwaarde of gestelde aanvullende voorwaarde niet naleeft of heeft nageleefd, besluit het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk om over te gaan tot tenuitvoerlegging van de voorwaardelijk niet ten uitvoer gelegde boete.

Artikel 3.8 Recidive

1. Het bedrag van de bestuurlijke boete kan met ten hoogste 50% worden verhoogd indien binnen een tijdvak van vijf jaren voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding van de inlichtingenplicht wegens een gedraging als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, een eerdere bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie is opgelegd wegens een overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, en die boete of strafrechtelijke sanctie onherroepelijk is geworden.

2. Overtredingen van de inlichtingenplicht van de Werkloosheidswet, de Toeslagenwet, de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen, de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen of de Ziektewet als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering, ziekengeld of toeslag is verleend, worden beschouwd als eenzelfde gedraging, bedoeld in het eerste lid.

3. Overtredingen van de inlichtingenplicht van de Toeslagenwet en de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan inkomensvoorziening of toeslag is verleend, worden beschouwd als eenzelfde gedraging, bedoeld in het eerste lid.

4. Overtredingen van de inlichtingenplicht van de Toeslagenwet en de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen als gevolg waarvan ten onrechte een te hoog bedrag aan arbeidsongeschiktheidsuitkering of toeslag is verleend, worden beschouwd als eenzelfde gedraging, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 3.9 Ernstige misdragingen

Het bestuursorgaan kan een bestuurlijke boete van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht opleggen aan degene die zich schuldig maakt aan het overtreden van een meewerkverplichting om zich te onthouden van ernstige misdragingen jegens de met de uitvoering van een socialezekerheidswet belaste personen of instanties tijdens het verrichten van hun werkzaamheden.

Artikel 3.10 Nadere regels

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over

toepassing van dit hoofdstuk, waaronder in ieder geval over de hoogte van de bestuurlijke boetes en de omstandigheden waaronder deze worden opgelegd en over de gevallen waarin het bestuursorgaan een bestuurlijke boete dan wel een voorwaardelijke bestuurlijke boete oplegt, bedoeld in artikel 3.3, derde lid.

HOOFDSTUK 4. TENUITVOERLEGGING, KWIJTSCHELDING

Artikel 4.1 Tenuitvoerlegging bestuurlijke boete

1. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan het bestuursorgaan de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn.
2. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de bestuurlijke boete is opgelegd.

Artikel 4.2 Nadelig verhogen bestuurlijke boete in beroep of hoger beroep

In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de bestuurlijke boete is vastgesteld ook ten nadele van de betrokkene wijzigen.

Artikel 4.3 Kwijtschelding

1. Indien ten aanzien van een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd geen sprake is geweest van opzet of grove schuld, en voorts is gebleken dat binnen een jaar nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan, is het bestuursorgaan bevoegd op verzoek van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd, de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden bij medewerking aan een schuldregeling.
2. Het besluit tot kwijtschelding, bedoeld in het eerste lid, wordt ingetrokken of ten nadele van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd herzien indien binnen vijf jaar na het besluit tot kwijtschelding wederom een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan.

HOOFDSTUK 5. MAATREGELEN

Artikel 5.1 Toepassingsbereik Dit hoofdstuk is van toepassing op het krachtens een sociaalezekerheidswet opleggen van een maatregel wegens het overtreeden van een meewerkverplichting of een inlichtingenplicht.

Artikel 5.2 Toelichtingsgesprek

1. Voordat het bestuursorgaan een besluit neemt tot het opleggen van een maatregel stelt het

bestuursorgaan de betrokkene in de gelegenheid een toelichtingsgesprek te voeren.

2. De betrokkene kan zonder opgaaf van redenen afzien van het toelichtingsgesprek.

Artikel 5.3 Passend handhaven

1. Bij het maken van een keuze over een op te leggen maatregel of een schriftelijke waarschuwing, beoordeelt het bestuursorgaan in ieder geval:

- a. de ernst van de overtreding;
- b. de omstandigheden waaronder de overtreding is begaan;
- c. de mate waarin de overtreding aan de betrokkene kan worden verweten;
- d. de mate waarin de overtreding aan het bestuursorgaan kan worden verweten; en
- e. de gevolgen van een maatregel voor de betrokkene, gelet op zijn bijzondere persoonlijke omstandigheden ten tijde van het opleggen van de maatregel.

2. Het bestuursorgaan stemt een op te leggen maatregel of een opgelegde maatregel af op de omstandigheden van de betrokkene en diens mogelijkheden om middelen te verwerven, indien naar het oordeel van het bestuursorgaan, gelet op bijzondere omstandigheden, dringende redenen daartoe noodzaken.

3. Het bestuursorgaan ziet af van het opleggen van een maatregel of een schriftelijke waarschuwing:

- a. indien elke vorm van verwijtbaarheid van betrokkene ontbreekt;
- b. indien voor dezelfde gedraging een bestuurlijke boete is opgelegd;
- c. indien daar dringende redenen voor bestaan.

4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over gevallen waarin kan worden volstaan met een schriftelijke waarschuwing.

Artikel 5.4 Hoogte van een maatregel

1. De hoogte van een maatregel tot het gedeeltelijk weigeren van een uitkering, toeslag, bijslag of voorziening, wordt vastgesteld op:

- a. 5 procent van het uitkeringsbedrag, met de mogelijkheid om af te wijken tot ten minste 2 procent of ten hoogste 15 procent van het uitkeringsbedrag;
- b. 10 procent van het uitkeringsbedrag, met de mogelijkheid om af te wijken tot ten minste 5 procent of ten hoogste 25 procent van het uitkeringsbedrag;
- c. 25 procent van het uitkeringsbedrag, met de mogelijkheid om af te wijken tot ten minste 10 procent of ten hoogste 50 procent van het uitkeringsbedrag.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de toepassing van het eerste lid. Deze regels kunnen mede betrekking hebben op het geheel weigeren van een uitkering, toeslag, bijslag of voorziening.

Artikel 5.5 Duur van een maatregel

1. De duur van een maatregel tot het tijdelijk weigeren bedraagt ten minste een maand.
2. Het bestuursorgaan kan besluiten de maatregel voor een langere duur op te leggen, met een maximum van:
 - a. ten hoogste twee maanden voor de maatregelen, bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, onderdeel a;
 - b. ten hoogste vier maanden voor de maatregelen, bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, onderdeel b;
 - c. ten hoogste zes maanden voor de maatregelen, bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, onderdeel c.
3. Als de duur van de maatregel meer dan een maand bedraagt, kan het bestuursorgaan besluiten de maatregel te beëindigen als er ten minste een maand is verstreken en het bestuursorgaan van oordeel is dat de betrokkene er voldoende blijk van heeft gegeven de meewerkverplichting of inlichtingenplicht na te komen.

Artikel 5.6 Recidive

1. Indien de betrokkene binnen 12 maanden of, in het geval dat de uitkeringsperiode een kortere duur heeft, binnen de duur van die uitkeringsperiode, na oplegging van een maatregel, opnieuw de relevante verplichtingen niet nakomt, kan het bestuursorgaan:
 - a. de eerder opgelegde maatregel verhogen met ten hoogste 50% tot het van toepassing zijnde maximum, bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, of,
 - b. indien toepassing van onderdeel a niet mogelijk is, de duur van de maatregel verlengen met ten hoogste 50% tot het van toepassing zijnde maximum, bedoeld in artikel 5.4, tweede lid.
2. Het bestuursorgaan kan in afwijking van het eerste lid, de uitkering, toeslag, bijslag of voorziening geheel weigeren, indien, gelet op de omstandigheden van het geval, een verhoging of verlenging niet in betekenende mate kan bijdragen aan het alsnog nakomen van de relevante verplichtingen tijdens de duur van deze uitkering, toeslag, bijslag of voorziening.
3. Dit artikel is ook van toepassing bij herleving van het recht op een uitkering op grond van de socialezekerheidswetten met dien verstande dat op de termijn waarover wordt teruggekeken, bedoeld in het eerste lid, de resterende duur van het eerdere recht op een uitkering na oplegging van een maatregel in mindering wordt gebracht.

HOOFDSTUK 7. WIJZIGING SOCIALEZEKERHEIDSWETTEN

(...)

Artikel 7.5 Participatiewet

De Participatiewet wordt als volgt gewijzigd:

IST-situatie: Artikel 18 Participatiewet Afstemming	SOLL-situatie: Artikel 18 Participatiewet Afstemming
1. Het college stemt de bijstand en de daaraan verbonden verplichtingen af op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende. 2. Het college verlaagt de bijstand overeenkomstig de verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, ter zake van het niet nakomen door de belanghebbende van de verplichtingen voortvloeiende uit deze wet, met uitzondering van artikel 17, eerste lid, dan wel indien de belanghebbende naar het oordeel van het college tekortschietend besef van verantwoordelijkheid betoont voor de voorziening in het bestaan. 3. Het college heroverweegt een besluit als bedoeld in het tweede lid binnen een door hem te bepalen termijn die ten hoogste drie maanden bedraagt. 4. Het college verlaagt in ieder geval de bijstand overeenkomstig het vijfde, zesde, zevende of achtste lid ter zake van het niet nakomen door de belanghebbende van de volgende verplichtingen: a. het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; b. het uitvoering geven aan de door het college opgelegde verplichting om ingeschreven te staan bij een uitzendbureau; c. het naar vermogen verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid in een andere dan de gemeente van inwoning, alvorens naar die andere gemeente te verhuizen; d. bereid zijn om te reizen over een afstand met een totale reisduur van 3 uur per dag, indien dat noodzakelijk is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; e. bereid zijn om te verhuizen, indien het college is gebleken dat er geen andere mogelijkheid is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, en de belanghebbende een arbeidsovereenkomst met een duur van tenminste een jaar en een netto beloning die ten minste gelijk is aan de voor de belanghebbende geldende bijstandsnorm, kan aangaan;	1. Het college stemt de bijstand en de daaraan verbonden verplichtingen af op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van de belanghebbende. 2. Het college verlaagt de bijstand overeenkomstig de verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, ter zake van het niet nakomen door de belanghebbende van de verplichtingen voortvloeiende uit deze wet, met uitzondering van artikel 17, eerste lid, dan wel indien de belanghebbende naar het oordeel van het college tekortschietend besef van verantwoordelijkheid betoont voor de voorziening in het bestaan. 3. Het college heroverweegt een besluit als bedoeld in het tweede lid binnen een door hem te bepalen termijn die ten hoogste drie maanden bedraagt. 4. Het college verlaagt in ieder geval de bijstand overeenkomstig het vijfde, zesde, zevende of achtste lid ter zake van het niet nakomen door de belanghebbende van de volgende verplichtingen: a. het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; b. het uitvoering geven aan de door het college opgelegde verplichting om ingeschreven te staan bij een uitzendbureau; c. het naar vermogen verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid in een andere dan de gemeente van inwoning, alvorens naar die andere gemeente te verhuizen; d. bereid zijn om te reizen over een afstand met een totale reisduur van 3 uur per dag, indien dat noodzakelijk is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; e. bereid zijn om te verhuizen, indien het college is gebleken dat er geen andere mogelijkheid is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, en de belanghebbende een arbeidsovereenkomst met een duur van tenminste een jaar en een netto beloning die ten minste gelijk is aan de voor de belanghebbende geldende bijstandsnorm, kan aangaan;

f. het verkrijgen en behouden van kennis en vaardigheden, noodzakelijk voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; g. het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet belemmeren door kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag; h. het gebruik maken van door het college aangeboden voorzieningen, waaronder begrepen sociale activering, gericht op arbeidsinschakeling en mee te werken aan onderzoek naar zijn of haar mogelijkheden tot arbeidsinschakeling. 5. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt, verlaagt het college de bijstand met 100% voor een bij de verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, vastgestelde periode van ten minste een maand en ten hoogste drie maanden. De verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, kan tevens bepalen dat het bedrag van de verlaging wordt verrekend over de maand van oplegging van de maatregel en ten hoogste de twee volgende maanden, waarbij over de eerste maand ten minste 1/3 van het bedrag van de verlaging wordt verrekend. 6. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt binnen twaalf maanden nadat het vijfde lid toepassing heeft gevonden, verlaagt het college, in afwijking van het vijfde lid, de bijstand met 100% voor een bij de verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, vastgestelde periode die in ieder geval langer is dan de op grond van het vijfde lid vastgestelde periode van verlaging en ten hoogste drie maanden. 7. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt binnen twaalf maanden nadat het zesde lid toepassing heeft gevonden, verlaagt het college, in afwijking van het vijfde en zesde lid, de bijstand met 100% voor een periode van drie maanden. 8. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt binnen twaalf maanden nadat het zevende lid toepassing heeft gevonden, verlaagt het college, in afwijking van het vijfde, zesde en	f. het verkrijgen en behouden van kennis en vaardigheden, noodzakelijk voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid; g. het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet belemmeren door kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag; h. het gebruik maken van door het college aangeboden voorzieningen, waaronder begrepen sociale activering, gericht op arbeidsinschakeling en mee te werken aan onderzoek naar zijn of haar mogelijkheden tot arbeidsinschakeling. 5. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt, verlaagt het college de bijstand met 100% voor een bij de verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, vastgestelde periode van ten minste een maand en ten hoogste drie maanden. De verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, kan tevens bepalen dat het bedrag van de verlaging wordt verrekend over de maand van oplegging van de maatregel en ten hoogste de twee volgende maanden, waarbij over de eerste maand ten minste 1/3 van het bedrag van de verlaging wordt verrekend. 6. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt binnen twaalf maanden nadat het vijfde lid toepassing heeft gevonden, verlaagt het college, in afwijking van het vijfde lid, de bijstand met 100% voor een bij de verordening, bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, vastgestelde periode die in ieder geval langer is dan de op grond van het vijfde lid vastgestelde periode van verlaging en ten hoogste drie maanden. 7. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt binnen twaalf maanden nadat het zesde lid toepassing heeft gevonden, verlaagt het college, in afwijking van het vijfde en zesde lid, de bijstand met 100% voor een periode van drie maanden. 8. Indien de belanghebbende een verplichting als bedoeld in het vierde lid niet nakomt binnen twaalf maanden nadat het zevende lid toepassing heeft gevonden, verlaagt het college, in afwijking van het vijfde, zesde en
--	--

zevende lid, telkens de bijstand met 100% voor een periode van drie maanden. 9. Het college ziet af van het opleggen van een maatregel, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. 10. Het college stemt een op te leggen maatregel of een opgelegde maatregel af op de omstandigheden van de belanghebbende en diens mogelijkheden om middelen te verwerven, indien naar zijn oordeel, gelet op bijzondere omstandigheden, dringende redenen daartoe noodzaken. 11. Indien het college de bijstand overeenkomstig het vijfde, zesde, zevende of achtste lid heeft verlaagd, kan het college op verzoek van de belanghebbende ten aanzien van wie de maatregel is opgelegd, de verlaging herzien zodra uit de houding en gedragingen van de belanghebbende ondubbelzinnig is gebleken dat hij de verplichtingen, bedoeld in het vierde lid, nakomt. 12. Bij de toepassing van dit artikel wordt onder belanghebbende mede verstaan het gezin.	zevende lid, telkens de bijstand met 100% voor een periode van drie maanden. 9. Het college ziet af van het opleggen van een maatregel, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. 10. Het college stemt een op te leggen maatregel of een opgelegde maatregel af op de omstandigheden van de belanghebbende en diens mogelijkheden om middelen te verwerven, indien naar zijn oordeel, gelet op bijzondere omstandigheden, dringende redenen daartoe noodzaken. 11. Indien het college de bijstand overeenkomstig het vijfde, zesde, zevende of achtste lid heeft verlaagd, kan het college op verzoek van de belanghebbende ten aanzien van wie de maatregel is opgelegd, de verlaging herzien zodra uit de houding en gedragingen van de belanghebbende ondubbelzinnig is gebleken dat hij de verplichtingen, bedoeld in het vierde lid, nakomt. 12. Bij de toepassing van dit artikel wordt onder belanghebbende mede verstaan het gezin.
---	---

Opvallend is dat het wetsvoorstel niet voorstelt artikel 18, eerste tot en met het achtste lid, van de Participatiewet aan te passen. Hierin staan de maatregelen die de gemeente dient op te leggen bij een overtreding van de geüniformeerde arbeidsverplichtingen. Ook de verordende bevoegdheid voor gemeenten staat hierin vastgelegd.

Wel wordt in het wetsvoorstel *Participatiewet in balans* voorgesteld enkele onderdelen van artikel 18 te schrappen, dan wel aan te passen. Echter, wanneer onderhavig wetsvoorstel eerder in werking treedt zal bij het opleggen van maatregelen ten aanzien van geüniformeerde arbeidsverplichtingen zowel hoofdstuk 5 uit het wetsvoorstel gelden als artikel 18, eerste tot en met het achtste lid, van de Participatiewet. Deze zijn niet met elkaar in overeenstemming voor zowel hoogte als duur van de maatregelen. Afstemming met het wetsvoorstel Participatiewet in balans is dus zeker noodzakelijk.

Beide wetsvoorstellen behouden de gemeentelijke verordenende bevoegdheid ten aanzien van maatregelen (tweede lid), terwijl het doel lijkt dat gemeenten onder het maatregelenbesluit gaan vallen en er hierover geen aparte regels meer in een verordening staan.¹²

¹² Het vervallen van de verordenende bevoegdheid voor gemeenten zou betekenen dat zij minder beleidsvrijheid hebben ten aanzien van het opleggen van maatregelen.

Beide wetsvoorstellen schrappen overigens het negende, tiende en elfde lid van artikel 18.

IST-situatie: Artikel 18a Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 18a Participatiewet
1. Het college legt een bestuurlijke boete op van ten hoogste het benadelingsbedrag wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, en artikel 30c, derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld of de gegevens en bewijsstukken, bedoeld in artikel 30c, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn verstrekt en deze overtredingen opzettelijk zijn begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de vijfde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, en artikel 30c, derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld of de gegevens en bewijsstukken, bedoeld in artikel 30c, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn verstrekt en deze overtredingen niet opzettelijk zijn begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de derde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 2. In dit artikel wordt onder benadelingsbedrag verstaan het bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur	1. Het college legt een bestuurlijke boete op van ten hoogste het benadelingsbedrag wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, en artikel 30c, derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld of de gegevens en bewijsstukken, bedoeld in artikel 30c, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn verstrekt en deze overtredingen opzettelijk zijn begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de vijfde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, en artikel 30c, derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld of de gegevens en bewijsstukken, bedoeld in artikel 30c, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn verstrekt en deze overtredingen niet opzettelijk zijn begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de derde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 1. In dit artikel wordt onder bestuurlijke boete verstaan: bestuurlijke boete, bedoeld in of opgelegd door het college krachtens artikel 3.3, eerste lid, van de Wet handhaving sociale zekerheid wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting,

uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand of studietoelage als bedoeld in artikel 36b is ontvangen.

3. Indien het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, legt het college een bestuurlijke boete op van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.

4. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen in situaties die bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichtingen plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven.

5. Het college legt een bestuurlijke boete op wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen, van ten hoogste 150 procent van het benadelingsbedrag, met overeenkomstige toepassing van het eerste lid, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding een eerdere bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie is opgelegd wegens een eerdere

bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen.

2. In dit artikel wordt onder benadelingsbedrag verstaan het bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand of studietoelage als bedoeld in artikel 36b is ontvangen.

3. Indien het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, legt het college een bestuurlijke boete op van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.

4. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen in situaties die bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichtingen plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven.

5. Het college legt een bestuurlijke boete op wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in de artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede

overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, die onherroepelijk is geworden. 6. In afwijking van het vijfde lid is het in dat lid genoemde tijdvak van vijf jaar tien jaar indien wegens de eerdere overtreding, bedoeld in het vijfde lid, de belanghebbende is gestraft met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

7. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn.

8. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan het college de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn.

9. Indien bijstand aan een gezin wordt verleend, berust de verplichting tot betaling van de bestuurlijke boete bij alle gezinsleden en zijn deze gezinsleden hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van deze verplichting.

10. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete.

11. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de bestuurlijke boete is opgelegd.

12. In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de bestuurlijke boete is vastgesteld ook ten nadele van de belanghebbende wijzigen.

13. Indien ten aanzien van een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd geen sprake is geweest van opzet of grove schuld, en voorts is gebleken dat binnen een jaar nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan, is het college bevoegd op verzoek van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd, de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden bij medewerking aan een schuldregeling.

14. Het besluit tot kwijtschelding, bedoeld in het dertiende lid, wordt ingetrokken of ten nadele van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd herzien indien binnen vijf jaar na het besluit tot kwijtschelding

en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen, van ten hoogste 150 procent van het benadelingsbedrag, met overeenkomstige toepassing van het eerste lid, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding een eerdere bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie is opgelegd wegens een eerdere overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, die onherroepelijk is geworden.

6. In afwijking van het vijfde lid is het in dat lid genoemde tijdvak van vijf jaar tien jaar indien wegens de eerdere overtreding, bedoeld in het vijfde lid, de belanghebbende is gestraft met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

7. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn.

8. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan het college de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn.

9. 2. Indien bijstand aan een gezin wordt verleend, berust de verplichting tot betaling van de bestuurlijke boete bij alle gezinsleden en zijn deze gezinsleden hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van deze verplichting.

10. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete.

11. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de bestuurlijke boete is opgelegd.

12. In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de bestuurlijke boete is vastgesteld ook ten nadele van de belanghebbende wijzigen.

13. Indien ten aanzien van een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd geen sprake is geweest van opzet of grove schuld, en voorts is gebleken dat binnen een jaar nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens

wederom een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan.	eenzelfde gedraging is begaan, is het college bevoegd op verzoek van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd, de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden bij medewerking aan een schuldregeling. 14. Het besluit tot kwijtschelding, bedoeld in het dertiende lid, wordt ingetrokken of ten nadele van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd herzien indien binnen vijf jaar na het besluit tot kwijtschelding wederom een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan.
---	---

De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete wegens overtreding van de inlichtingenplicht en de regeling van het gebruik daarvan in artikel 18a van de Participatiewet wordt overgeheveld naar de hoofdstukken 3 en 4 van het wetsvoorstel. Het eerste tot en met het achtste en het tiende en elfde lid van artikel 18a worden voortaan geregeld in hoofdstuk 3 van het wetsvoorstel. Het twaalfde tot en met het veertiende lid van artikel 18a gaan over het door de bestuursrechter kunnen verhogen van het bedrag van de bestuurlijke boete en over kwijtschelding. Daarover zijn regels gesteld in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel. Het negende lid is een bepaling die in andere socialezekerheidswetten doorgaans niet voorkomt en blijft daarmee in de Participatiewet gehandhaafd.

IST-situatie: Artikel 47c Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 47c Participatiewet
(...) 10. De Sociale verzekeringsbank ziet af van het opleggen van een maatregel, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. 11. De Sociale verzekeringsbank stemt een op te leggen maatregel of een opgelegde maatregel af op de omstandigheden van de belanghebbende en diens mogelijkheden om middelen te verwerven, indien naar zijn oordeel, gelet op bijzondere omstandigheden, dringende redenen daartoe noodzaken.	(...) 10. De Sociale verzekeringsbank ziet af van het opleggen van een maatregel, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. 11. De Sociale verzekeringsbank stemt een op te leggen maatregel of een opgelegde maatregel af op de omstandigheden van de belanghebbende en diens mogelijkheden om middelen te verwerven, indien naar zijn oordeel, gelet op bijzondere omstandigheden, dringende redenen daartoe noodzaken.

Artikel 47c, tweede tot en met negende lid, van de Participatiewet regelen de bevoegdheid om de bijstand tijdelijk of blijvend, geheel of gedeeltelijk te verlagen. Deze bevoegdheid blijft met dit wetsvoorstel in de Participatiewet bestaan. De normen die gelden voor het gebruik van deze bevoegdheid (opgenomen in artikel 47c, tiende en elfde lid) worden voortaan echter geregeld in

hoofdstuk 5 van het wetsvoorstel (dat ziet op het opleggen van maatregelen).

IST-situatie: Artikel 47g Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 47g Participatiewet
1. De Sociale verzekeringsbank legt een bestuurlijke boete op van ten hoogste het benadelingsbedrag wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 17, eerste lid, niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld en deze overtreding opzettelijk is begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de vijfde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 17, eerste lid, niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld en deze overtreding niet opzettelijk is begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de derde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 2. In dit artikel wordt onder benadelingsbedrag verstaan het bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen. 3. Indien het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 17, eerste lid, niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, legt de Sociale verzekeringsbank een bestuurlijke boete op van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 4. De Sociale verzekeringsbank kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 17, eerste lid, in situaties die bij algemene maatregel van bestuur	1. De Sociale verzekeringsbank legt een bestuurlijke boete op van ten hoogste het benadelingsbedrag wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 17, eerste lid, niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld en deze overtreding opzettelijk is begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de vijfde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 17, eerste lid, niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld en deze overtreding niet opzettelijk is begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de derde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 1. In dit artikel wordt onder bestuurlijke boete verstaan: bestuurlijke boete, bedoeld in of opgelegd door de Sociale verzekeringsbank krachtens artikel 3.3, eerste lid, van de Wet handhaving sociale zekerheid wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid. 2. In dit artikel wordt onder benadelingsbedrag verstaan het bedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen. 3. Indien het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 17, eerste lid, niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, legt de Sociale verzekeringsbank een bestuurlijke boete op van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.

worden bepaald, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven. 5. De Sociale verzekeringsbank legt een bestuurlijke boete op wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen, van ten hoogste 150 procent van het benadelingsbedrag, met overeenkomstige toepassing van het eerste lid, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de dag van constatering van de overtreding een eerdere overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, is geconstateerd en de bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie wegens de eerdere overtreding onherroepelijk is geworden. 6. In afwijking van het vijfde lid is het in dat lid genoemde tijdvak van vijf jaar tien jaar indien wegens de eerdere overtreding, bedoeld in het vijfde lid, de belanghebbende is gestraft met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. 7. De Sociale verzekeringsbank kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn. 8. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan de Sociale verzekeringsbank de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn. 9. Indien bijstand aan een gezin wordt verleend, berust de verplichting tot betaling van de bestuurlijke boete bij alle gezinsleden en zijn deze gezinsleden hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van deze verplichting. 10. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete. 11. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de bestuurlijke boete is opgelegd.	4. De Sociale verzekeringsbank kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 17, eerste lid, in situaties die bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven. 5. De Sociale verzekeringsbank legt een bestuurlijke boete op wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan bijstand is ontvangen, van ten hoogste 150 procent van het benadelingsbedrag, met overeenkomstige toepassing van het eerste lid, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de dag van constatering van de overtreding een eerdere overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, is geconstateerd en de bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie wegens de eerdere overtreding onherroepelijk is geworden. 6. In afwijking van het vijfde lid is het in dat lid genoemde tijdvak van vijf jaar tien jaar indien wegens de eerdere overtreding, bedoeld in het vijfde lid, de belanghebbende is gestraft met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. 7. De Sociale verzekeringsbank kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn. 8. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan de Sociale verzekeringsbank de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn. 9. 2. Indien bijstand aan een gezin wordt verleend, berust de verplichting tot betaling van de bestuurlijke boete bij alle gezinsleden en zijn deze gezinsleden hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van deze verplichting.
--	---

12. In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de bestuurlijke boete is vastgesteld ook ten nadele van de belanghebbende wijzigen. 13. Indien ten aanzien van een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd geen sprake is geweest van opzet of grove schuld, en voorts is gebleken dat binnen een jaar nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan, is het college bevoegd op verzoek van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd, de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden bij medewerking aan een schuldregeling. 14. Het besluit tot kwijtschelding, bedoeld in het dertiende lid, wordt ingetrokken of ten nadele van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd herzien indien binnen vijf jaar na het besluit tot kwijtschelding wederom een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan.	10. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete. 11. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de bestuurlijke boete is opgelegd. 12. In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de bestuurlijke boete is vastgesteld ook ten nadele van de belanghebbende wijzigen. 13. Indien ten aanzien van een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd geen sprake is geweest van opzet of grove schuld, en voorts is gebleken dat binnen een jaar nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan, is het college bevoegd op verzoek van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd, de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden bij medewerking aan een schuldregeling. 14. Het besluit tot kwijtschelding, bedoeld in het dertiende lid, wordt ingetrokken of ten nadele van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd herzien indien binnen vijf jaar na het besluit tot kwijtschelding wederom een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan.
--	---

De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete wegens overtreding van de inlichtingenplicht en de regeling van het gebruik daarvan in artikel 47g van de Participatiewet wordt voortaan geregeld in de hoofdstukken 3 en 4 van het wetsvoorstel. Het eerste tot en met het achtste en het tiende en elfde lid van artikel 47g worden voortaan geregeld in hoofdstuk 3 van dit wetsvoorstel. Het twaalfde tot en met het veertiende lid van artikel 47g gaan over het door de bestuursrechter kunnen verhogen van het bedrag van de bestuurlijke boete en over kwijtschelding. Daarover zijn regels gesteld in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel. Het negende lid is een bepaling die in andere socialezekerheidswetten doorgaans niet voorkomt en blijft daarom in de Participatiewet gehandhaafd.

IST-situatie: Artikel 53a Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 53a Participatiewet
--	---

(...) 6. Het college is bevoegd onderzoek in te stellen naar de juistheid en volledigheid van de verstrekte gegevens en zonodig naar andere gegevens die noodzakelijk zijn voor de verlening dan wel de voortzetting van bijstand. Indien het onderzoek daartoe aanleiding geeft kan het college besluiten tot herziening of intrekking van de bijstand.	(...) 6. Het college is bevoegd onderzoek in te stellen naar de juistheid en volledigheid van de verstrekte gegevens en zonodig naar andere gegevens die noodzakelijk zijn voor de verlening dan wel de voortzetting van bijstand. Indien het onderzoek daartoe aanleiding geeft kan het college besluiten tot herziening of intrekking van de bijstand overeenkomstige toepassing geven aan artikel 2.1 van de Wet handhaving sociale zekerheid.
---	---

Het zesde lid wordt gewijzigd met een verwijzing naar artikel 2.1 van het wetsvoorstel in verband met de daarin geregelde bevoegdheid tot herziening of intrekking van bijstand.

IST-situatie: Artikel 54 Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 54 Participatiewet
(...) 3. Het college herzielt een besluit tot toekenning van bijstand, dan wel trekt een besluit tot toekenning van bijstand in, indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, of artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand. Onverminderd het elders in deze wet bepaalde terzake van herziening of intrekking van een besluit tot toekenning van bijstand kan het college een besluit tot toekenning van bijstand herzien of intrekken, indien anderszins de bijstand ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.	(...) 3. Het college herzielt een besluit tot toekenning van bijstand, dan wel trekt een besluit tot toekenning van bijstand in, indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, of artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van bijstand. Onverminderd het elders in deze wet bepaalde terzake van herziening of intrekking van een besluit tot toekenning van bijstand kan het college een besluit tot toekenning van bijstand herzien of intrekken, indien anderszins de bijstand ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.

Artikel 54, derde lid, van de Participatiewet regelt onder meer de herziening en intrekking van een besluit tot toekenning van bijstand wegens overtreding van de inlichtingenplicht. Aanpassing is nodig omdat deze bepaling voor zover het de inlichtingenplicht betreft, wordt vervangen door artikel 2.1 van het wetsvoorstel.

IST-situatie: Artikel 60 Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 60 Participatiewet
(...)	(...)

4 Indien de persoon van wie kosten van bijstand als bedoeld in de artikelen 58, eerste lid, worden teruggevorderd dan wel verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete of een eerdere bestuurlijke boete wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in de artikelen 18a, vijfde lid, of 47g, vijfde lid, algemene bijstand of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen ontvangt, verrekent het college die kosten en bestuurlijke boete met die algemene bijstand of uitkering. (...) 6 Zolang de belanghebbende de verplichtingen, bedoeld in het eerste lid en de artikelen 18a, achtste lid, en 47g, achtste lid, niet of niet behoorlijk nakomt: a. is het college, in afwijking van artikel 4:93, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot verrekening voor zover beslag op de vordering van de schuldeiser nietig zou zijn; b. geldt de beslagvrije voet, bedoeld in de artikelen 475c tot en met 475e van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, in afwijking van artikel 4:116 van de Algemene wet bestuursrecht, niet bij invordering van kosten van bijstand en de bestuurlijke boete bij dwangbevel. (...)	4 Indien de persoon van wie kosten van bijstand als bedoeld in de artikelen 58, eerste lid, worden teruggevorderd dan wel verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete of een eerdere bestuurlijke boete betaling van een bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 18a, eerste lid of artikel 47g, eerste lid, of een eerdere bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 3.8 van de Wet handhaving sociale zekerheid, wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in de artikelen 18a, vijfde lid, of 47g, vijfde lid, algemene bijstand of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen ontvangt, verrekent het college die kosten en bestuurlijke boete met die algemene bijstand of uitkering. (...) 6 Zolang de belanghebbende de verplichtingen, bedoeld in het eerste lid en de artikelen 18a, achtste lid, en 47g, achtste lid, niet of niet behoorlijk nakomt: a. is het college, in afwijking van artikel 4:93, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot verrekening voor zover beslag op de vordering van de schuldeiser nietig zou zijn; b. geldt de beslagvrije voet, bedoeld in de artikelen 475c tot en met 475e van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, in afwijking van artikel 4:116 van de Algemene wet bestuursrecht, niet bij invordering van kosten van bijstand en de bestuurlijke boete de bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 18a, eerste lid of artikel 47g, eerste lid bij dwangbevel. (...)
--	---

Verwijzingen naar onderdelen die vervallen vanwege de introductie van artikel 3.4, eerste lid, en 3.8 van het wetsvoorstel, worden vervangen door verwijzingen naar deze voorgestelde artikelen, of naar de artikelen van de Participatiewet waarin daarnaar wordt verwezen.

IST-situatie: Artikel 60a Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 60a Participatiewet
1. Indien degene van wie de kosten van bijstand worden teruggevorderd dan wel die	1. Indien degene van wie de kosten van bijstand worden teruggevorderd dan wel die

verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete algemene bijstand of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werklozen werknemers of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen ontvangt van het college van een andere gemeente dan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd, betaalt het college van die andere gemeente, zonder dat daarvoor een machtiging nodig is van de belanghebbende, het bedrag van de terugvordering of de bestuurlijke boete uit de algemene bijstand of de uitkering op verzoek aan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd.

2. Indien degene van wie de kosten van bijstand worden teruggevorderd dan wel die verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete een uitkering ontvangt op grond van de Werkloosheidswet, de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen, de Ziektewet, de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen, de Wet arbeid en zorg of de Toeslagenwet of een uitkering of inkomensondersteuning ontvangt op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten betaalt het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, zonder dat daarvoor een machtiging nodig is van belanghebbende, het bedrag van de terugvordering of de bestuurlijke boete uit de uitkering of de inkomensondersteuning op verzoek aan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd.

3. Indien degene van wie de kosten van bijstand worden teruggevorderd dan wel die verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete een uitkering ontvangt op grond van de Algemene Ouderdomswet of de Algemene nabestaandenwet betaalt de Sociale verzekeringsbank, zonder dat

verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete, als bedoeld in artikel 18a, eerste lid of artikel 47g, eerste lid, algemene bijstand of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werklozen werknemers of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen ontvangt van het college van een andere gemeente dan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd, betaalt het college van die andere gemeente, zonder dat daarvoor een machtiging nodig is van de belanghebbende, het bedrag van de terugvordering of de bestuurlijke boete uit de algemene bijstand of de uitkering op verzoek aan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd.

2. Indien degene van wie de kosten van bijstand worden teruggevorderd dan wel die verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete, als bedoeld in artikel 18a, eerste lid of artikel 47g, eerste lid, een uitkering ontvangt op grond van de Werkloosheidswet, de Wet inkomensvoorziening oudere werklozen, de Ziektewet, de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen, de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen, de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen, de Wet arbeid en zorg of de Toeslagenwet of een uitkering of inkomensondersteuning ontvangt op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten betaalt het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, zonder dat daarvoor een machtiging nodig is van belanghebbende, het bedrag van de terugvordering of de bestuurlijke boete uit de uitkering of de inkomensondersteuning op verzoek aan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd.

3. Indien degene van wie de kosten van bijstand worden teruggevorderd dan wel die verplicht is tot betaling van een bestuurlijke

daarvoor een machtiging nodig is van belanghebbende, het bedrag van de terugvordering of de bestuurlijke boete uit de uitkering op verzoek aan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd. (...)	boete, als bedoeld in artikel 18a, eerste lid of artikel 47g, eerste lid, een uitkering ontvangt op grond van de Algemene Ouderdomswet of de Algemene nabestaandenwet betaalt de Sociale verzekeringsbank, zonder dat daarvoor een machtiging nodig is van belanghebbende, het bedrag van de terugvordering of de bestuurlijke boete uit de uitkering op verzoek aan het college dat de kosten van bijstand terugvordert of de bestuurlijke boete heeft opgelegd. (...)
--	--

Verwijzingen naar onderdelen die vervallen vanwege de introductie van artikel 3.4, eerste lid, en 3.8 van het wetsvoorstel, worden vervangen door verwijzingen naar deze voorgestelde artikelen, of naar de artikelen van de Participatiewet waarin daarnaar wordt verwezen.

IST-situatie: Artikel 60c Participatiewet	SOLL-situatie: Artikel 60c Participatiewet
Door het college wordt geen medewerking verleend aan een schuldregeling indien een vordering is ontstaan door het opzettelijk of door grove schuld niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, en hiervoor een bestuurlijke boete is opgelegd, dan wel met betrekking tot het niet of niet behoorlijk nakomen van die verplichtingen aangifte is gedaan op grond van het Wetboek van Strafrecht, voor zover deze medewerking leidt tot gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van deze vordering.	Door het college wordt geen medewerking verleend aan een schuldregeling indien een vordering is ontstaan door het opzettelijk of door grove schuld niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 17, eerste lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, en hiervoor krachtens artikel 3.4, eerste lid, van de Wet handhaving sociale zekerheid een bestuurlijke boete is opgelegd, dan wel met betrekking tot het niet of niet behoorlijk nakomen van die verplichtingen aangifte is gedaan op grond van het Wetboek van Strafrecht, voor zover deze medewerking leidt tot gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van deze vordering.

Verwijzingen naar onderdelen die vervallen vanwege de introductie van artikel 3.4, eerste lid, en 3.8 van het wetsvoorstel, worden vervangen door verwijzingen naar deze voorgestelde artikelen, of naar de artikelen van de Participatiewet waarin daarnaar wordt verwezen.

Artikel 7.11 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)

De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers wordt als volgt gewijzigd:

IST-situatie: Artikel 17 IOAW	SOLL-situatie: Artikel 17 IOAW
(...) 3. Het college herzielt een besluit tot toekenning van de uitkering, dan wel trekt een besluit tot toekenning van de uitkering in, indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, of artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering. Onverminderd het elders in deze wet bepaalde ter zake van herziening of intrekking van een besluit tot toekenning van uitkering kan het college een besluit tot toekenning van uitkering herzien of intrekken, indien een gedraging als bedoeld in artikel 20, eerste lid, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering of anderszins de uitkering ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.	(...) 3. Het college herzielt een besluit tot toekenning van de uitkering, dan wel trekt een besluit tot toekenning van de uitkering in, indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, of artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering. Onverminderd het elders in deze wet bepaalde ter zake van herziening of intrekking van een besluit tot toekenning van uitkering kan het college een besluit tot toekenning van uitkering herzien of intrekken, past het college artikel 2.1 van de Wet handhaving sociale zekerheid overeenkomstig toe indien een gedraging als bedoeld in artikel 20, eerste lid, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering of anderszins de uitkering ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.

Aanpassing van artikel 17, derde lid, is nodig omdat deze bepaling voor zover het de inlichtingenplicht betreft, wordt vervangen door artikel 2.1 van het wetsvoorstel, maar voor zover het op meewerkverplichtingen betrekking heeft, niet. In deze laatste gevallen past het college artikel 2.1 voortaan wel op overeenkomstige wijze toe.

IST-situatie: Artikel 20 IOAW	SOLL-situatie: Artikel 20 IOAW
(...) 3. Van een weigering als bedoeld in het eerste lid en een verlaging als bedoeld in het tweede lid wordt afgezien, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt.	(...) 3. Van een weigering als bedoeld in het eerste lid en een verlaging als bedoeld in het tweede lid wordt afgezien, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. 4. 3. Het niet voeren van verweer door de belanghebbende tegen of het instemmen van de belanghebbende met een beëindiging van de dienstbetrekking door of op verzoek van de werkgever leidt niet tot het opleggen van een maatregel op grond van het eerste lid.

Artikel 20, eerste en tweede lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, regelt de bevoegdheid om de uitkering tijdelijk of blijvend weigeren of verlagen. Deze bevoegdheid blijft met dit wetsvoorstel in de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen bestaan. De normen die gelden voor het gebruik van deze bevoegdheid worden voortaan echter geregeld in hoofdstuk 5 van het wetsvoorstel en het derde lid komt daarom te vervallen.

IST-situatie: Artikel 20a IOAW	SOLL-situatie: Artikel 20a IOAW
1. Het college legt een bestuurlijke boete op van ten hoogste het benadelingsbedrag wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 13, eerste lid, en artikel 30c, derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld of de gegevens en bewijsstukken, bedoeld in artikel 30c, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn verstrekt en deze overtredingen opzettelijk zijn begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de vijfde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 13, eerste lid, en artikel 30c, derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld of de gegevens en bewijsstukken, bedoeld in artikel 30c, tweede lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet of niet behoorlijk zijn verstrekt en deze overtredingen niet opzettelijk zijn begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de derde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 2. In dit artikel wordt onder benadelingsbedrag verstaan het brutobedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, of	Lid 1 t/m 13 in de IST situatie worden vervangen door: In deze wet wordt onder bestuurlijke boete verstaan: bestuurlijke boete, bedoeld in of opgelegd door het college krachtens artikel 3.3, eerste lid, van de Wet handhaving sociale zekerheid wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen.

de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen.

3. Indien het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, legt het college een bestuurlijke boete op van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.

4. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen in situaties die bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichtingen plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven.

5. Het college legt een bestuurlijke boete op wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, of de verplichtingen, bedoeld in artikel 30c, tweede en derde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen, van ten hoogste 150 procent van het benadelingsbedrag, met overeenkomstige toepassing van het eerste lid, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding een eerdere bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie is opgelegd wegens een eerdere overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, die onherroepelijk is geworden.

6. In afwijking van het vijfde lid is het in dat lid genoemde tijdvak van vijf jaar tien jaar indien

wegens de eerdere overtreding, bedoeld in het vijfde lid, de belanghebbende is gestraft met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

7. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn.

8. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan het college de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn.

9. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete.

10. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de bestuurlijke boete is opgelegd.

11. In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de bestuurlijke boete is vastgesteld ook ten nadele van de belanghebbende wijzigen.

12. Indien ten aanzien van een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd geen sprake is geweest van opzet of grove schuld, en voorts is gebleken dat binnen een jaar nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in het zesde lid is begaan, is het college bevoegd op verzoek van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd, de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden bij medewerking aan een schuldregeling.

13. Het besluit tot kwijtschelding, bedoeld in het twaalfde lid, wordt ingetrokken of ten nadele van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd herzien indien binnen vijf jaar na het besluit tot kwijtschelding wederom een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan.

De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete wegens overtreding van de inlichtingenplicht en de regeling van het gebruik van deze bevoegdheid in artikel 20a van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers wordt voortaan geregeld in de hoofdstukken 3 en 4 van dit wetsvoorstel. Het eerste tot en met het tiende lid van artikel 20a worden voortaan geregeld in hoofdstuk 3 van dit wetsvoorstel. Het elfde tot en met het dertiende lid van artikel 20a gaan over het door de bestuursrechter kunnen verhogen van

het bedrag van de bestuurlijke boete en over kwijtschelding. Daarover zijn regels gesteld in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel.

IST-situatie: Artikel 28 IOAW	SOLL-situatie: Artikel 28 IOAW
(...) 2. Indien degene van wie de uitkering op grond van artikel 25, eerste lid, wordt teruggevorderd dan wel verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 20a en een eerdere bestuurlijke boete wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in artikel 20a, vijfde lid, algemene bijstand op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen of het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 ontvangt, verreken het college die uitkering en bestuurlijke boete met die algemene bijstand of uitkering.	(...) 2. Indien degene van wie de uitkering op grond van artikel 25, eerste lid, wordt teruggevorderd dan wel verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 20a en een eerdere bestuurlijke boete wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in artikel 20a, vijfde lid, een eerdere bestuurlijke boete wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in artikel 3.8 van de Wet handhaving sociale zekerheid algemene bijstand op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen of het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 ontvangt, verreken het college die uitkering en bestuurlijke boete met die algemene bijstand of uitkering.

Verwijzingen naar onderdelen die op grond van dit artikel zijn vervallen vanwege de introductie van artikel 3.8 van het wetsvoorstel, worden in dit onderdeel vervangen door verwijzingen naar deze voorgestelde artikelen.

Artikel 7.12 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)

De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen wordt als volgt gewijzigd:

IST-situatie: Artikel 17 IOAZ	SOLL-situatie: Artikel 17 IOAZ
-------------------------------	--------------------------------

(...) 3. Het college herzielt een besluit tot toekenning van de uitkering, dan wel trekt een besluit tot toekenning van de uitkering in, indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering. Onverminderd het elders in deze wet bepaalde ter zake van herziening of intrekking van een besluit tot toekenning van uitkering kan het college een besluit tot toekenning van uitkering herzien of intrekken, indien een gedraging als bedoeld in artikel 20, tweede lid, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering of anderszins de uitkering ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.	(...) 3. Het college herzielt een besluit tot toekenning van de uitkering, dan wel trekt een besluit tot toekenning van de uitkering in, indien het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering. Onverminderd het elders in deze wet bepaalde ter zake van herziening of intrekking van een besluit tot toekenning van uitkering past het college artikel 2.1 van de Wet handhaving sociale zekerheid overeenkomstig toe indien een gedraging als bedoeld in artikel 20, tweede lid, heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van uitkering of anderszins de uitkering ten onrechte of tot een te hoog bedrag is verleend.
--	---

Aanpassing van artikel 17, derde lid, is nodig omdat deze bepaling voor zover het de inlichtingenplicht betreft, wordt vervangen door artikel 2.1 van het wetsvoorstel, maar voor zover het op meewerkverplichtingen betrekking heeft, niet. In deze laatste gevallen past het college artikel 2.1 voortaan wel op overeenkomstige wijze toe.

IST-situatie: Artikel 20 IOAZ	SOLL-situatie: Artikel 20 IOAZ
(...) 3. Van een verlaging als bedoeld in het eerste lid en een weigering als bedoeld in het tweede lid wordt afgezien, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt.	(...) 3. Van een verlaging als bedoeld in het eerste lid en een weigering als bedoeld in het tweede lid wordt afgezien, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt. 4. 3. Het niet voeren van verweer door de belanghebbende tegen of het instemmen van de belanghebbende met een beëindiging van de dienstbetrekking door of op het verzoek van de werkgever leidt niet tot het opleggen van een maatregel op grond van het tweede lid.

Artikel 20, eerste en tweede lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, regelt de bevoegdheid om de uitkering tijdelijk of blijvend weigeren of verlagen. Deze bevoegdheid blijft met dit wetsvoorstel in de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen bestaan.

De normen die gelden voor het gebruik van deze bevoegdheid worden voortaan echter geregeld in hoofdstuk 5 van dit wetsvoorstel en het derde lid komt daarom te vervallen.

IST-situatie: Artikel 20a IOAZ	SOLL-situatie: Artikel 20a IOAZ
1. Het college legt een bestuurlijke boete op van ten hoogste het benadelingsbedrag wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 13, eerste lid, niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld en deze overtreding opzettelijk is begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de vijfde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. Indien de feiten en omstandigheden, bedoeld in artikel 13, eerste lid, niet of niet behoorlijk zijn medegedeeld en deze overtreding niet opzettelijk is begaan, bedraagt de bestuurlijke boete ten hoogste het bedrag van de derde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 2. In dit artikel wordt onder benadelingsbedrag verstaan het brutobedrag dat als gevolg van het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen. 3. Indien het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, niet heeft geleid tot een benadelingsbedrag, legt het college een bestuurlijke boete op van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht. 4. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met het geven van een schriftelijke waarschuwing wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, in situaties die bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald, tenzij het niet of niet behoorlijk nakomen van de verplichtingen plaatsvindt binnen een periode van twee jaar te rekenen vanaf de datum waarop eerder aan	Lid 1 t/m 13 in de IST situatie worden vervangen door: In deze wet wordt onder bestuurlijke boete verstaan: bestuurlijke boete, bedoeld in of opgelegd door het college krachtens artikel 3.3, eerste lid, van de Wet handhaving sociale zekerheid wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid.

de belanghebbende een zodanige waarschuwing is gegeven.

5. Het college legt een bestuurlijke boete op wegens het niet of niet behoorlijk nakomen door de belanghebbende van de verplichting, bedoeld in artikel 13, eerste lid, als gevolg waarvan ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering is ontvangen, van ten hoogste 150 procent van het benadelingsbedrag, met overeenkomstige toepassing van het eerste lid, indien binnen een tijdvak van vijf jaar voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding een eerdere bestuurlijke boete of strafrechtelijke sanctie is opgelegd wegens een eerdere overtreding, bestaande uit eenzelfde gedraging, die onherroepelijk is geworden.

6. In afwijking van het vijfde lid is het in dat lid genoemde tijdvak van vijf jaar tien jaar indien wegens de eerdere overtreding, bedoeld in het vijfde lid, de belanghebbende is gestraft met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

7. Het college kan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn.

8. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan het college de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn.

9. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete.

10. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de bestuurlijke boete is opgelegd.

11. In afwijking van artikel 8:69 van de Algemene wet bestuursrecht kan de rechter in beroep of hoger beroep het bedrag waarop de bestuurlijke boete is vastgesteld ook ten nadele van de belanghebbende wijzigen.

12. Indien ten aanzien van een overtreding waarvoor een bestuurlijke boete is opgelegd geen sprake is geweest van opzet of grove schuld, en voorts is gebleken dat binnen een jaar nadat de bestuurlijke boete is opgelegd niet nogmaals een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan, is het college bevoegd op verzoek van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd, de bestuurlijke boete geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden

bij medewerking aan een schuldregeling.
13. Het besluit tot kwijtschelding, bedoeld in het twaalfde lid, wordt ingetrokken of ten nadele van degene aan wie de bestuurlijke boete is opgelegd herzien indien binnen vijf jaar na het besluit tot kwijtschelding wederom een overtreding wegens eenzelfde gedraging is begaan.

De bevoegdheid tot het opleggen van een bestuurlijke boete wegens overtreding van de inlichtingenplicht en de regeling van het gebruik van deze bevoegdheid in artikel 20a van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen wordt voortaan geregeld in de hoofdstukken 3 en 4 van het wetsvoorstel. Het eerste tot en met het tiende lid van artikel 20a worden voortaan geregeld in hoofdstuk 3 van het wetsvoorstel. Het elfde tot en met het dertiende lid van artikel 20a gaan over het door de bestuursrechter kunnen verhogen van het bedrag van de bestuurlijke boete en over kwijtschelding. Daarover zijn regels gesteld in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel.

IST-situatie: Artikel 28 IOAZ	SOLL-situatie: Artikel 28 IOAZ
(...) 2. Indien degene van wie de uitkering op grond van artikel 25, eerste lid, wordt teruggevorderd dan wel verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 20a en een eerdere bestuurlijke boete wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in artikel 20a, vijfde lid, algemene bijstand op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 ontvangt, verrekent het college die uitkering en bestuurlijke boete met die algemene bijstand of uitkering.	(...) 2. Indien degene van wie de uitkering op grond van artikel 25, eerste lid, wordt teruggevorderd dan wel verplicht is tot betaling van een bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 20a en een eerdere bestuurlijke boete wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in artikel 20a, vijfde lid, een eerdere bestuurlijke boete wegens eenzelfde gedraging als bedoeld in artikel 3.8 van de Wet handhaving sociale zekerheid algemene bijstand op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers of het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 ontvangt, verrekent het college die uitkering en bestuurlijke boete met die algemene bijstand of uitkering.

Verwijzingen naar onderdelen die op grond van dit artikel zijn vervallen vanwege de introductie van artikel 3.8 van het wetsvoorstel, worden in dit onderdeel vervangen door verwijzingen naar deze voorgestelde artikelen.

